

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
8 11 G
20

Assistentiae Germaniae S. J.

GVILIELMI BECANI

E SOCIETATE IESV

IDYLLIA ET ELEGIÆ.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. LV.

SERENISSIMÆ CHRISTINÆ, SVECORVM, GOTHORVM, VVANDALORVM REGINÆ

FELICITATEM

GVILIELMVS BECANVS SOCIETATIS IESV.

Ἴζημαι δὲ τίνι ἀθανάτων κεχαρισμένος ἔνθω·
Σὺν μοίσαις· χαλεπαὶ γὰρ ὁδοὶ τελέθουσιν ἀοιδᾶν
Μουσάων, ἀπάνευθε Διὸς μέγα βουλεύοντος.

Sic olim Bucolicorum princeps Theocritus. Sed fuerint ad Hieronem *Idyl.xvi. Hieron, seu Charites.*

ronem Regem difficiles Musis viæ, Tibi, Regina, gratus aduenit, quem illæ comitantur. Ipsa Tu eas colis, & quæ infra Te regna esse duxisti, studia complecteris. Sic olim inclytissimi Regum bonas artes coluerunt; quasi tum solio digni, si scientiâ eminerent. Aiebat Alexander, illâ se malle, quàm potentiâ præcellere: vtra Tibi potior, minùs dubium. Augendæ potentiæ ille immortuus: Tu, quam nacta eras, dimisisti. Aliena ille inuasit: Tu ne tua quidem retinuisti, regnandi satura, cùm adhuc scientiis inhies. Ipso in regno studuisti non tam regere multa, quàm scire; tota in litteris,

Plutarchus in eius Vitâ.

teris , cùm digniſſima litteris gereres. Præter linguas, quibus omnem ferè Europam alloqueris, cuius adyta diſciplinæ Tibi non perſpecta ? quis inter Græcos Latinóſve bonus Auctor non lectus ? tantum otij curæ, quibus alter par non eſſet, Tibi reliquerunt. Cùm omnia ageres, quaſi vacuà ſtudiis Te dabas . Ita Numini gubernare mundum non labor , ſed bonitas eſt : ita ſempiternæ menti ſumma felicitas ſua ſcientia, viuere intelligere eſt. Mutaſti vitæ ſtatum , non vitam . Quæ fortunæ erant, deſerüiſti : quæ tua, ſeruas. Eruditos , vt priùs, in pretio habes, & eruditorum

ſobolem libros. Quos alij Principes oſtentationis, Tu eruditionis gratiâ collegiſti. Non alius theſaurus Tibi carior. Poëtas in primis æſtimas, qui ſicut Tu maieſtatem comitate, ita ſapientiam venuſtate condiunt. Aridam incultamque doctrinam vel ſæculi vitio quidam ament, vel ſuo; Tibi, veterum exemplo, ea placet, quæ non minùs elegantiis floreat, quàm rerum notitiâ fulciatur. Æuo tuo maior es. Vti moribus, ita eruditionis genio perfecti exemplum temporis repræſentas. Quid, quòd cum animi tui dotibus poëſis congruit? Diuina eſt. Inde olim oracula non niſi

carmine

carmine prolata. Inde ingenioſi homines ipſis cælorum orbibus concentum tribuêre, quaſi cantu & carmine teneri cælitum ſit. Quid, quòd optima vitæ præcepta carminibus ferè intexta ſint? Te certè quantùm à vitiis natura diſiunxit, tantùm cum virtutibus illa ſtudiorum ratio ſociauit. Cum ſcientiâ vitam æquas, doctior dubium, an melior. Voluptates, & luxum, honeſti peſtem, odiſti. Quaſi non niſi mente conſtes, adeò corpori parùm vacas. Cetera, quibus ſexus tuus ducitur, tantùm abeſt vt æſtimes, vt ne noris quidem. Sed mihi nomen tuum non celebrare,

verùm vſurpare, ſi ſinis, mens eſt, illoque libellum meum Lectori commendare. Non ſpernet hunc, vt illud videatur æſtimare. Placebunt quæ Tu benignè aſpexeris. Ab oculis tuis lucem accipient, quæ de ſe neglectum & tenebras mererentur. Quod elegantiæ deeſt, tutela ſupplebit.

ELE-

ELEGIA DE REGNO A SERENISSIMA CHRISTINA SVECORVM REGINA DEPOSITO, EIVSQVE IN PACEM STVDIO.

VI *modò Christinam nec regia sceptra tenentem,*
Nec dantem populis pristina iura vides,
Falleris ex illo motam si culmine censes,
Quo nuper terris suspicienda fuit.
Altiùs euexit sese, dum summa reliquit.
Auxit, quo visa est se spoliare, decus.

Nancisci regnum, minus est quàm ponere. Sortis
Nancisci, magnæ ponere mentis opus.
Et genus, & faciunt, vt nanciscare, parentes;
Omnis, si ponas, laus tribuenda tibi.
Carolus Austriades posuit. tam grande, nouúmque
Exemplum terris Belgica nostra dedit.
Post victos reges, post mundi extrema subacta,
Hac illi de se palma relata fuit.
Herois Christina premit vestigia tanti,
Nec curat tritâ regibus ire viâ.
Cúmque nihil Carolo maius, quâ poßit haberi
Maximus, hac illi proxima parte fuit.
Ille satur rerum poterat laudúmque videri;
Impleràt famâ solis vtramque domum:
Flore vigens aui, dum mentes acriùs vrit
Gloria, se regnis exuit illa suis.
Carolus extremos succeßibus auctus ad annos
Vlteriùs vix quò progrederetur, erat:
In medio cursu rerum ac splendore suarum
Destitit illa viam, quam dabat aura, sequi.
Sceptra gerant alij famæ adiumenta parandæ,
Splendorémque sui nominis inde petant:
In

In decus ipſa ſuum ſibi ſufficit: ipſa theatrum,
Materies laudum eſt ipſa futura ſibi.
Spernit, emi pretio quouis benè quæ putet alter:
Regna nihil dignum, quo teneatur, habent.
Nec tamen exempta eſt magnorũ ex ordine regum:
Nec petit hos inter non ſibi iure locum.
Regia res virtus. regnat qui præditus illâ eſt,
Plúſque aliquid, poſsint quàm dare ſceptra, tenet.
Regia res animus rerum contemptor, humúmque
Exoſus, liber, ſufficienſq́; ſibi.
Eſſe putes regem, cuius plebs audiat omnis
Iuſſa, cupidinibus ſeruiat ipſe ſuis?
Quem frangat luxus, dolor obruat, aſperet ira,
Ambitio dominum non ſinat eſſe ſui?
Eſſe putes regem, fortunæ qualibet aurâ
Qui ventis actæ more feratur aquæ?
In ſolio curas humiles qui verſet, & vno,
Quàm populus, ſtudeat celſior eſſe loco?
Rex ille eſt, quem ſceptra ſuper iuuat atque coronas
Altiùs humanis exſeruiſſe caput.
Caſibus, & ſorti quidquam debere recuſat;
Nec tum, cùm deerunt cuncta, futurus inops.

Subdere

Subdere se vitiis nescit, collúmque pudendo,
Instar habet lethi, supposuisse iugo.
Hoc sibi dimissâ regnum Christina coronâ
Vindicat: hoc nullo depositura die est.
Parcite prima manu mundi qui sceptra tenetis,
Hac nulli vestrûm cedere parte cupit.
Quin gradus est illi, quod vobis culmen honoris:
Sub pedibus, quo vos suspicit orbis, habet.
Vos ostro fulgere iuuet, solioq; sedere,
Et populum vestros ante videre pedes:
Vos iuuet imperium terrâ proferre maríque:
Vestra triumphatus sub iuga mundus eat:
Cetera dimisit; sibi se Christina reliquit.
Hoc satis: hoc vno maxima regna tenet.
Vesper vt à vobis leges expectet, & Ortus:
Latiùs illa domi, quo dominetur, habet.
Pro quo certatis, pro quo conuellitis orbem,
Diraq; suscipitis bella, dat illa sibi.
Pectus inexpletum vobis: nil deficit illi.
Mens bona sunt omnes, quas sibi poscit, opes.
Addere vos partis; amat illa relinquere parta:
Mutua vos rapitis: deserit illa sua.

Tum

Tum quoque, supremas rerum cùm flexit habenas,
Quasq́; datis leges gentibus, illa dedit,
Cùm tenuit terras, Pontus quas frigidus ambit,
Suppositásque sibi Mænalis vrsa videt,
Florentis regni, fortunatíque per illam,
Quid, præter curam, credidit esse suum?
Vt modò regnandi procùl est, procùl antè libido
Abfuit: hoc aliјs, non sibi gessit onus.
Illius est, solis modò quòd non polleat armis,
Sitq́; fero tantùm Suecia Marte potens;
Quòd cultum & mores miretur, opesq́; suorum,
Atque artes, regio queis viget vlla, colat.
Illius est, primis quod cum regionibus Arctos
Certet, ab ingenio dissideatq́; suo;
Facta quod Europæ sit pars illustris, amicam
Quam regum quiuis optet habere sibi.
Nec populo contenta suo fecisse benignè,
Complexa est curis extera regna suis.
Cùm foret assuetus palmis exercitus illi,
Sponderent belli non nisi fausta Duces,
Militibus campos compleret, classibus æquor,
Pax placuit, pacem Rhenus & Albis habent.

Fulmen

Fulmen erat belli genitor; cùm posset eâdem;
Quærere diuersâ maluit arte decus.
Atque vtinam quâ nunc Germania gaudet, eâdem
Numina permittant nos quoque sorte frui!
Nulla salus bello, redeat pax optima rerum.
Splendidior nullus pace triumphus erit.

FACVLTAS
R. P. PRÆPOSITI PROVINCIALIS SOCIETATIS IESV.

EGO Thomas Dekens Præpositus Prouincialis Societatis IESV in Prouinciâ Flandro-Belgicâ, poteſtate ad id mihi factâ ab admodum R. P. N. Præpoſito Generali Goſwino Nickel, facultatem concedo, vt P. Guilielmi Becani Societatis noſtræ Sacerdotis Idyllia & Elegiæ, eruditorum ex eâdem Societate noſtrâ virorum iudicio probata typis excudantur. In cuius rei fidem literas manu meâ ſubſcriptas, & ſigillo officij mei munitas dedi Mechliniæ XXV. Auguſti, anno M. DC. LV.

Thomas Dekens.

APPROBATIO CENSORIS.

Q VOD *aiunt quidam & nascendo poëtas fieri, & amando, vtrique ingenium & elegantiam poëseos suæ debet P. Guilielmus Becanus Societatis* IESV *Theologus. Siue eius Idyllia, siue Christi infantiam, siue debitam Augustissimæ domui Austriacæ venerationem spectes, vbique poëta est, vbique ingeniosus, cultus, pius. Quare meritò lucem videbit hic libellus, vt ex eo lector & elegantiam & pietatem hauriat. Antuerpiæ* XXVI. *Augusti, anno* M. DC. LV.

T. Voochts, S. Th. L. Canonicus & Archipresbyter, lib. Cens. Ant.

GVILIELMI
BECANI
E SOCIETATE IESV
IDYLLIA
SACRA.

VIRGINI MARIÆ, DEI MATRI, POETARVM PRINCIPI.

PATERE, Magna Mater, huius adſcriptione tituli non tibi, ſed iis, quorum te principem voco, commendationem accedere. Carminis ſtudium inter maiorum ſuorum decora Siracides ponit. Ab illo ſummis heroibus, ſicut ab imperio benè geſto, laudem accerſit. *Laudemus*, Cap. 44. inquit, *viros glorioſos, & parentes*

noſtros, &c. *imperantes in præſenti populo*, &c. *in peritiâ ſuâ requirentes modos muſicos* , *&* *narrantes carmina ſcripturarum.* Benè habet. Conſultum eſt poëſios exiſtimationi à tantis cultoribus ; ſed inde honoratior , quòd inter illos tu cenſeris. Quis ſe dignam non putet, quæ te decuit ? quis inutilem cenſeat , quam tu ad vſus maximos , hoc eſt , ad diuinos in te fauores celebrandos adhibuiſti ? Alibi verborum parca , vno in car-
Cant.4. mine facunda es. Alibi *ſicut vitta coccinea labia tua* , quia verecundo ſilentio colligata ; hîc *fauus diſtillans* ſunt. Cedit poëſi tuæ quidquid alij panxerunt. Vſque adeò nihil in te mediocre. Supra om-
nes

nes à Deo euecta, sublimissimè illum effers, quàm, dum loqueris, modesta, tam, dum canis, grandiloqua. At profanatur à multis ars, quæ religioni tuæ deseruiit. Sic est. Qui diuinos se vates, Deoque plenos dicunt, nihil minus, quàm sunt. Plures periculosè blandi, animos dum mulcent, inficiunt; nusquam magis culti, quàm vbi noxij. Quàm vellem istis nequitiæ suæ poëtis gratiâ & venustate non cederent ij, quibus tu, quibus filius tuus materies estis. Sed iuuat vel argumento vincere. Non quo paratu celebremini, sed quo animo, spectatis. Non augustis tantùm templis, sed exiguis etiam sacellis coli gaudetis.

Studium vobis pro ornatu est, pietas pro elegantiâ. Elegantiam, quibus est datum, carminibus suis adhibeant; ego in meis pietatem spectaui, de lectoris iudicio securus, si vobis non displicuero.

IDYL-

IDYLLIVM I.

IOSEPHVS.

Argumentum.

Iosephus puerum IESVM *Herodis furori subtrahit, & in Ægyptum fugit, Patriarchæ olim Iosephi sedem.*

AD LVDOVICVM DE ROMER,

Cùm ei ædem in valle B. MARIÆ Facontinâ dicaret, consecraretque.

V, dum votiuis adoles altaria flammis,
Inque nouas sedes, & fulgens marmore templum
Iosephum inuitas, Ludoice, tibique fauere
Cogis, & acceptis maiora rependere donis;
Diuersum in terras alio sub sole calentes
Me meus ardor agit. Iuuat ire, habitataq; quondam
Sancto regna seni, & magnis loca conscia curis
Visere, diuinum quibus olim fouit alumnum,
Depositumque ingens terris seruauit & astris.
Non tamen vt Iudæ domus, & magalia Bethles
Me teneant; quamuis hæc illi patria, quamuis
Se Deus his primùm nostros circumdatus artus

Ostendit terris, & paruo vagiit antro.
Pastores primi fæno videre iacentem.
O fortunati, quos ipse ad limina custos
Induxit senior, iamque vbera cara petentem
Ostendit puerum, & stantem ad præsepia matrem!
Ille latus paleis & fæno fultus agresti
Accepit lætus venientes, donaque turbæ
Pauperis arridens, primosque admisit honores.
Quis seruasse gregem, quis noctem montibus illis
Non cupiat vigilasse? procùl nunc illa voluptas:
Nunc dulcis pueri petitur caput. Hei mihi, quantus
Astra ferit clamor! fatalia linquite tecta,
Dum licet, inque sinus abscondite pignora matres
Bethlemiæ: tuque ante alias fuge regia Virgo,
Quò Numen, sponsusque vocat. sed & ô! mihi longè
Iesseæ valles, nec iam iucunda valete
Antra. Quis infandam cædem, laniataque membra
Infantûm, matrumque hærentia funera collo
Spectet, & vndantes insonti sanguine cunas?
Ibo, & Iosephi profugi comes, exulis exul,
Per, qui se obiicient, casus, eiusque, meosque
(Quo se cumque ferent) sequar indefessus amores.
Atque vtinam sacræ fuerit seu parua supellex
Transportanda domus, via seu tentanda, laboris
Me vocet in partem! sed in illo cardine rerum
Cui fidat? viden' vt tritâ regione viarum
Abscedat? coniux oculos demissa modestos
It comes. Insequitur cælo plaudentibus alis
Aligerûm formosa cohors, circumque, supraque
Ambit ouans puerum, siue inter brachia matris
Gestandus, collo seu pendeat ille paterno.

Fortunate

Fortunate senex, toties modò cuius in vlnas
Matris ab vberibus tam dulcis sarcina transit,
Brachia cui nectit ridens, pretiumque ferendi
Oscula diuinis infigit dulcia labris!
Fortunate senex, cui blæsas reddere voces
Incipit, atque illud paullatim dicere nomen,
Quo vocat æternum nihilo minor ipse parentem!
Ipsæ te vallesque cauæ, collesque supini,
Quà transis, ipsæ te rupes, ipsa beatum
Saxa vocant; pondusque tuum comitemque fatentur
Nosse feræ, & prono venerantur vertice siluæ.
Quò properas? patulis hîc ficus temperat æstum
Frondibus, hîc flores, immixtaque floribus herba,
Hîc torus: hîc molli puerum depone sub vmbrâ.
Ipse Parætonias præcurram lætus ad oras
Nuntius. Excibo ciues, Memphimque subire
Delicias terrarum & cæli gaudia dicam.
O felix, nimiùm felix, tua si bona nosti,
O dilecta Deo regio! redit ille tuorum
Seruator populorum, his nomen amabile terris
Iosephus: nec iam attonito nocturna tyranno
Visa aperit, nec septenos collecta per annos
Partitur frumenta, famis solatia diræ.
Ipsum adeò auctorem frugum, qui gramina campis,
Qui segetes aruis, qui Nilo sufficit vndam,
Adducit. Deus, ecce Deus! quem sæcla Canopo
Pristina terribilem, perdentemque omnia latè,
Fulmina vibrantem, & tonitru videre cientem;
Nunc trepidus fugit, & teneris vagitibus auras
Impellit lacrymans, latebrasque & tecta requirit.
Spargite flore viam, manibus date lilia plenis,
Et triuiis festas intexite, quà venit, vmbras.

Me miserum ! quanto tellus incenditur æstu !
Vt rabidi soles ! vt nulli hoc aëre venti !
Ah ! tibi ne noceant insueti, Virgo, calores !
Ne puero teneros vrat sol feruidus artus !
Sancte senex, tuus iste labor: tibi creditus infans,
Infantisque parens: generis tu gaudia nostri,
Tu pretium mundi, & cælestia pignora serua.
Nos tibi, nos illo pro munere carmina grati
Soluemus, nomenque tuum tollemus ad astra,
Carmina nos; alij solido de marmore templa
Constituent, & dona tholis ingentia figent.

IDYLLIVM II.

THESTYLIS.

Argumentum.

Puella rustica post Dei Matrem deserto in sacello religiosè cultam ibidem exspirat, & cælo transscribitur.

AD
FRANCISCVM MONTMORENCIVM
E SOCIETATE IESV.

Cùm ab eo lyricam Psalmorum Dauidicorum Paraphrasin accepisset.

Reddite Blandinio calamos in monte relictos
Pierides: iterùm siluas & rura canemus.
Adsis, & tenui aspira, Francisce, labori.
Bucolici princeps tu carminis; altera quamuis
Depositis

Depoſitis modò plectra iuuet tentare cicutis.
I felix, quò te rapit entheus ardor, & vltrà,
Quàm Venuſinus olor, quàm curſum Pindarus egit,
Cælo iter affecta. Dudum tibi Tybris, Apeſque
Terrarum dominæ blando plauſere ſuſurro.
Noſtra humiles ſupra non ſurgit muſa myricas.
Nec tamen hanc ſpernit Grudiis celeberrima ſiluis
Virgo, cui primas agreſti carmine laudes
Dixit Bethlemio Paſtorum turba ſub antro.
Inde illi pecudes curæ, pecudumque magiſtri.
Theſtylis exemplo eſt, cuius malè cultus agellus,
Et grex paruus opes olim; nunc addita cælo
Vota audit, fauſtum agricolis & amabile nomen.
Viderat hæc collapſum inter dumeta ſacellum,
Reginæ Superûm pietas quod priſca dicarat.
Virginis effigies fractâ ſqualebat in arâ,
Imbribus, indignum, rapidoque obnoxia ſoli.
Huc animi mœrens, miſeranſque in imagine Diuam
Aſſiduè veniebat, & aræ affuſa, videnſque
Semirutam, & cultus iam nil niſi ſigna prioris,
Flebat, & innocuis immiſcens vota querelis,
Hei mihi! dicebat, quòd non me diuite naſci
Patre Deus voluit, quòd non mihi iugera culti
Multa ſoli, multique greges in montibus errent.
Tum tibi fulgenti, Regina, è marmore templum
Exſtruerem: medio tu ſtares aurea templo;
Aureus ille tuis infans hæreret in vlnis.
Dixerat; extergenſque madentia lumina, ſiluam
Cantu implet, nomenque Mariæ tollit ad aſtra.
Iuſſerat hoc teneris inciſum creſcere fagis,
Hoc Zephyros, auraſque, cauas hoc diſcere rupes,
Hoc matutinas ſecum celebrare volucres.

Quin

Quin & auis fieri simplex, & sumere pennas
Optat, & hoc omnes cantando ferre per oras.
Vana voues. Potiùs decorandi cura sacelli,
Thestyli, te teneat. Quid tum si vile, Deique
Indignum genitrice? casam non spreuit, & illum
In stabulo genuit, quem gestat ad vbera, natum.
Quid faciat ? modò poma suis hærentia ramis
Fert, figitque tholo: modò de radice reuulsa
Intexit virgulta, & opacat frondibus aram.
Adiicit & geminas vario de flore corollas;
Vna tegit puerum, pueri tegit altera matrem.
Et, quia, quod donem maius, fortuna negauit,
Accipite hæc, inquit, manuum monumenta mearum
Tuque, puerque tuus, Virgo: nam te quoque dicunt
Exegisse humilem nato cum paupere vitam.
Fallor ? an ille mihi diuinis risit ocellis ?
Et magis atque magis blandos in imagine vultus
Aspicio ? ô vtinam scirem quo munere possit
Officioque capi ! non quidquid protulit æstas
Formosum in siluis; non vestem, quam mihi Phyllis
Cùm daret, vrbanis potes hac certare puellis,
Thestyli, ait; non ipsam animam donare recusem.
Ardoris nunc iste mei sit cereus index.
Ignea vis ceram tenues dissoluet in auras;
Me consumat amor. Dulce est in amore perire.
Thura etiam, &, templis qui succenduntur, odores
Vellem ager hic ferret; totas altaria luces
Fumarent: sed enim dabit hæc opulentior Ægle.
Ipsa feram geminos etiamnum implumibus alis
Turturis inuentos celsâ super arbore pullos.
Hos meus vt frater nido detraxit Iolas,
Accepi, & dixi, Puero portabimus illos.

Accipe,

Accipe, care puer, placido mea munera vultu.
Munera parua quidem pro tempore; ſed malè nobis
Autumnus fetas ſi non affecerit, agnum
Velleris intacti, ſic ſpondet mater, habebis.
Agnum Zacharides ſolitus tibi ducere, quando
Dulcibus è latebris paruus tua tecta petebat,
Et tua deſertis veniebat ad oſcula ſiluis.
O nimiùm felix, cæleſtia ſtringere colla
Qui potuit, pueroque puer colludere! felix
Quem toties tecum amplexa eſt, gremioque receptum
Conſcia veſtrorum fouit tua mater amorum!
En erit has etiam puer vt dulciſſime nobis
Delicias facias, nec iam ſimulacra, ſed ipſum
Te ſpectem, qualis Superis quantuſque videris?
Intereà ſim cura, precor, tibi mutua, quamuis
Tu Deus, agricolæ quamuis ego filia Mopſi.
Sic nutrit flammas, teneroque liqueſcit amore,
Immemor abſentiſque domus, pecoriſque, ſuique.
Sæpè greges illi per opacæ deuia ſiluæ
Errarent, ſi non abſentis Diua puellæ
Suppleret curam, cuſtodiretque vagantes.
Sæpè parens natam ſerâ ſub nocte reuerſam
Increpuit; ſed non ea me, quam rere, morata eſt
Cauſa, inquit: luſere aliæ, ludantque puellæ:
Vota Dei Matri pro te tua filia fecit.
Illa quidem (gemitumque imo de pectore ducens
Soluitur in lacrymas) hîc iam deſpecta, ſituque
Fœda iacet, ſed non ego criminis arguar huius.
Quin potiùs ſtratam me mors illius ad aram
Occupet, eque ſuo defunctam luce ſacello.
Theſtylin ad ſedes deducat Diua beatas.

Sic

Sic vouet. Audiuit virgo: taciteque, quod optas;
Fiet, ait. Suprema tibi cùm venerit hora,
Me corám aspicies, interque precantia verba
Deficientem animam excipiam, cæloque locabo.
  Præsidium quis tale mihi, dum fata vocabunt,
Spondeat! ô ego tum quàm molli fine quiescam,
Te saltem si, sancta Parens, in imagine spectem,
Et fractos oculos in te, mea vita, tuumque
In puerum attollens, nil iam mortale videre
Exoptem, sed cælo inhians de corpore soluar.

IDYLLIVM III.

ISIDORVS.

Argumentum.

Inter Dei laudes ad cælum aspirat.

AD IOANNEM SCHEGA
E SOCIETATE IESV,
ARCHIDVCI LEOPOLDO A CONFESSIONIBVS.

Tityre, coge pecus: venit Hesperus. Hîc ego noto
Succedam nemori, laudesque, assuetaq; soluam
Vota Deo. Par est votis præuertere noctem.
Ibo, & Dauidico quæ sunt mihi condita versu,
Ad responsuras meditabor carmina siluas.
  Intonsi montes, altæque in montibus vmbræ,
Vmbrosi nemorum saltus, & pascua, & amnes,
Et pluuiæ, & rores, matutinæque pruinæ,
Ventorumque leues animæ, nimbique sonantes,
Cuncta Deum laudate: Dei sunt omnia munus.
Rebus ab hoc vigor, atque omnis primordia vitæ.
Messibus

Messibus hinc ager est, hinc pomis vtilis arbos.
Hinc oleum, & tristes animo pellentia curas
Vina fluunt, læto florescit germine terra.
Terra parens frugum; sed quanto pulchrior illa est
Cælicolûm regio, quam formosissimus ambit
Sol, & inexstinctis illustrant sidera flammis.
O Diuûm domus alta, ingentisque aurea cæli
Templa, Dei sedes! O sol, ô candida luna,
Et toties oculis mihi visa madentibus astra,
Aspectu vt rapitur vestro, vt se iungere vobis
Mens ardet! iam nec fontes, nec flumina nobis
Ipsa placent: sordent vestiti gramine campi.
Iam siluæ, præter latebras plorantibus aptas,
Nil, quod amentur, habent. Hîc flendo condere soles,
Et totas iuuat in questus absumere noctes:
Hîc damnare moras, & euntia tempora tardè,
Et nimium longos, cælo quibus absumus, annos.
Sic olim Isacidæ dominæ Babylonis ad amnem
Sederunt Solymæ memores, longumque gementes
Exilium ignotas turbarunt fletibus vndas.
E salicum ramis pendebant barbita, venti
Impulsu interdum gemitus imitata suorum.
Chaldæi venere, fero gens barbara cultu,
Quique Tigrim, quique Euphratem tenet accola, venit,
Venere Assyrij, Medi venere coloni:
Omnes insultant captis, quaque antè iubebant
Vincula ferre manu, nunc plectra resumere mãdant.
Eia agite, & quæ olim, dum starent alta Sionis
Templa, canebatis, depromite carmina nobis.
Hebræis Babylon modulis sonet: en silet omnis
Ripa, silet nullis percussa fragoribus vnda.

Quis

Quis modus externis meditari patria terris
Carmina? vt inuisi Babylon sibi Numinis hymnos
Audiat? Hebræos vt rideat impia cantus?
Hoc Deus, infensus quamuis nunc, hoc tamen, aiunt,
Non sinat Isacidis cultus Deus. Ite profani.
Debentur Solymæ, Solymæ seruabimus istos,
Quos petitis, cantus: gemitus hæc terra reposcit.
O Solyma! ô arces! ô sancti culmina templi!
Exiliique mei Babylon ô tristis imago!
En erit illa dies vmquam, quæ me quoque reddat
Dilectæ nimiùm patriæ, regnisque beatis?
En erit, vt terris excedat liber, & artus
Qui regit hos, puro se spiritus æthere condat,
Cælicolas vbi cernat, vbi cernatur ab illis?
Ah quid non animo, quid non sum corpore passus
Hac ego spe! quoties intactos, fonte reperto,
Transiui sitiens latices, & languida traxi
Membra fame! quoties Cereris pro munere, curæ,
Et gemitus alimenta mihi, lacrymæque fuerunt!
Errantem mediis si sol exureret agris,
Si ruerent densis hiberni nubibus imbres,
Perfundar pluuiis, dicebam, solibus vrar:
Tempus erit, cùm cælestes inuectus in orbes,
Altior & pluuiis, & solibus altior ibo.
Si sine me in molli celebrarent gramine ludos
Pastores, si me tetricum tristemque vocarent:
Parcite, dicebam, cælo sperabimus ista,
O pueri: cælum nobis maiora reseruat.
Quid, quod nescio quá cùm Phyllida Thyrsis amaret
Infelix iuuenis, Corydon rideret Alexin,
Non nisi diuinis mihi pectus amoribus arsit?

Num

Num minus idcircò turgent mihi lumina fletu ?
Idcircò nostras non audit silua querelas ?
Audiat vsque tamen:cælum modò lumina spectent,
Vsque fluant lacrymis. Est quædam flere voluptas:
Dulcis amarities lacrymarum, ipsæque querelæ,
Ipsi delectant, qui sunt in amore, dolores.

IDYLLIVM IV.

DAVID.

Argumentum.

Leone & vrso cæsis epinicium.

NASSON, NABOTH, CHELION.

AD FREDERICVM DE MARSELAER,
EQVITEM,
TOPARCHAM DE PARCK, &c.

NAS. DIcite io Pæan, lætasque ad sidera voces
Mittite: victorē lauro redimite Dauidem
Pastores: meruit fieri sibi talia Dauid.
Dauid in aduersum generosior ipse leonem
Iuit, & ingenti distraxit hiantia nisu
Ora premens, lacerumque cruentâ extendit arenâ.
NAB. Dauidem agricolæ celebrate, & tollite cælo.
Dicite, crescentesque iubete ediscere lauros:
Regnat in vrbe Saul; rex nobis Dauid in agris.
Bellua sæua, ingens, Libani de montibus, vrsa
Intulerat sese campis, stragemque ferebat:
Dauidis confecta manu est. Frustrà ore cruento
B Infremuit,

Infremuit, frustrà rigidos surrexit in vngues.
Nec pugnaturus clypeum tulit ille vel hastam;
Tela fuere manus, inuicti tela lacerti,
Et virtus animi telo violentior omni.
CH. Carpite, securi modò carpite gramina tauri,
Nec vastatorem timeant armenta leonem,
Vt nuper. Iacet ecce leo, rex ille ferarum,
Siluarumque pauor: tabo per colla, per armos
Concreuere iubæ: lauit ater corpora sanguis.
NAS. Pergite oues campis procedere, pergite molles
Tondere in solis, puero duce, montibus herbas;
Cura nec ad caulas serâ sit nocte reuerti.
Vrsus abest: vrsi proprio rubuere cruore
Infecti toties agnorum sanguine villi.
NAB. Ibimus, & læti exuuias, monumenta timoris
Præteriti, pagos circum villasque feremus:
Excipient pompam, tauris ad aratra relictis,
Agricolæ, nec se poterunt explere tuendo,
Mirati rictus, & adhuc à morte timendum
Aspectum, & diris assuetos cædibus vngues.
Cernere erit turbas puerorum, ipsosque sequentes
Cum terrore canes: ibit latratus ad auras:
Omne resultabit strepitu nemus, omne sonabit:
Regnat in vrbe Saul; rex nobis Dauid in agris.
Tum, quæ viciná quercus stat maxima siluâ,
Tale sub affixis spoliis sibi carmen habebit:
Villosi caput hoc vrsi, cæsique leonis
Hac, ô Posteritas, paruus tibi tergora Dauid.
CH. Spargite humum foliis, foribus prætexite ramos,
Pompa venit: Dauid princeps & gloria pompæ:
Quid tum si tener est? si primo flore iuuentæ

In niueâ flauos crispat ceruice capillos?
Quanto vrsus vitulo; quanto leo fortior agno,
Dauidi tenero tantum leo cedit & vrsus.
Non validus Sampson, non, primum quos tulit
ææuum,
Pastores, quamuis geniti de stirpe gigantum,
Quamuis aërias æquarent corpore cedros,
Certior infirmo pecori tutela fuere.
NAS. O inuicte puer, tibi circumiectus Ephratæ
Collis, & intonsus Carmelus, & arduus Hermon
Dant plausum, pulsæ referunt ad sidera valles:
Regnat in vrbe Saul; rex nobis Dauid in agris.
NAB. Arboribus vites decori sunt, collibus vitæ,
Armento taurus, tortiо sua cornua tauro:
Tu decus omne tuis. Te postquam cæde ferarum
Persusum, & geminum siluæ videre cadauer,
Venit honor siluis, stetit omnis pulchrior arbor.
CH. Viribus his alias,age, nunc circumspice pugnas.
Nunc lituos audire iuuet: nunc fortia bella
Aggredere, atque ipsos in prælia posce gigantes.
NAS. Audeat arma manu quisquis te sumere contra,
Næ de se coruis dabit ille voracibus escam.
Atque vtinam nobis tantum ex hoc suppetat æui,
Tantum oris, quantum sat erit tua dicere facta!
Non tali Gedeon, non tali carmine dictus
Nunniades fuerit: vincet tua gloria priscos,
Vt corylos ilex, myrtos procera cupressus.
Iam nunc Allophyli, Madian, Arabesque, Syrique
Responsis horrent Diuûm: tremit omnis Idume.
NAB. Intereà textam de lauro sume coronam,
Et palmæ ramum pro tempore: quæque coloni
Parua ferunt læti, tu lætior accipe dona.

Ecce tibi calathis legerunt lilia plenis
Matres atque nurus: Tyrios potura colores
Vellera Bethlemiæ certant tibi nere puellæ.
Mittit mella Thabor: Libanus tibi ſpirat amomo:
Ducit in Engaddi tibi montibus vua colorem.
Sed neque de terrâ miſſum Galaditide munus
Aſpernare, pedum nodis atque ære decorum;
Quod dedit Obededon, & cùm daret, Hoc manus,
inquit,
Iſta gerat, quæ ſemeſam extorquere leoni
Non timuit prædam, fauceſque inuaſit hiantes;
Digna manus ſceptro. Sed ſint ſua ſceptra Sauli,
Et quâcumque velet regnet ſublimis in vrbe:
Regnat in vrbe Saul; rex nobis Dauid in agris.

IDYLLIVM V.

MOYSES EXPOSITVS.

Argumentum.

Infans à matre expoſitus Nilo committitur.

AD PETRVM VANDER BEKE,
IN PROVINCIALI FLANDRIÆ SENATV REGI
CATHOLICO A CONSILIIS.

OPpida ſint aliis; campi mihi ruraque curæ.
Flumina me teneant: tenuerunt hæc quoque
Moyſen,
Et vitam & nomen, fluitans in gurgite ſummo,
Debuit his olim: fluitantem gurgite ſummo

Muſa

Musa refer Moysen, primus qui pangere carmen
Instituit, tenuique gregem mulcere cicutâ.
Iam fetum Rachobeta suum sub luminis oras
Ediderat, iam mater erat, sed pœnitet esse:
Et mallet nullum, quàm, quem seruare tyranni
Iussa vetant, natum. Quantò formosior infans,
Tantò maiori premitur luctuque, metuque.
Ergò perire sinat, vitæque in limine primo,
Quem peperit, mitti patiatur piscibus escam?
Idcircóne decem tulerit fastidia mensûm,
Et fuerit duro partus defuncta labore?
Nil Pharao iubeat crudelius. Vt graue tandem
Cesset opus laterum, cessent immitia lora,
Et scuticæ, & fustes; instat sors durior illis.
Ipse puer quouis magis exactore fatigat
Infaustam nimiùm matrem. Quodcumque moueri
Audit, qui sobolem rapiat, qui mittat in vndas,
Aduentare putat: nec quid fugiátque, petátve,
Nec quid agat, certum est. Vrget rex, regius ædes
Lictor obit: prodit sese vagitibus infans.
Sic, lupus interdum cùm iam ferus ambit ouile,
Balatum ignari tollunt sub matribus agni.
Quid faciat? præter questus, solamen inane,
Nil habet in promptu: nec adhuc hos edere tutum.
Résne, rogat tacitè, nimij foret illa fauoris,
O Superi, si, qui seruiles crescat in vsus,
Sitque miser mecum, puerum seruare daretis?
O vbi, quem vates nunc expectare iubebant,
Ille sui vindex populi, qui compleat omnem
Prodigiis Memphim, qui terram ducat in illam
Assertos hinc Hebræos, vbi fata beatas
Promittunt sedes, & mella fluentia campis?

Illius aduentum, nisi spe nos ludat inani,
Quàm fuit optandum non hoc præuertere partu!
Sic ait, & vano nequidquam fluctuat æstu,
Atque animum nunc huc, nunc anxia diuidit illuc.
Cùm tandem: Quod non aliunde, à fluctibus, inquit,
Speremus; quemque insontis seruire tyrannus
Exitio voluit, quæramus in amne salutem.
Dixerat, & lento fiscellam è vimine textam
Inducit cerà, ac patientem reddit aquarum.
Ter puerum immissura fuit: ter victa dolore
Destitit: haud aliter tumulandum imponeret vrnæ.
Postquam pauca dedit tamquam suprema iacenti
Oscula, flens flentem Superis committit & vndis.
Vade, ait, infelix (agilemque à litore corbem
Impellit trepidante manu) fluuioque secundo
Labere. Si pereas, non me spectante peribis;
Si Superis curæ es, quam me tibi ferre negarunt,
Nilus opem præstet. Nilum sensisse putares:
Sic substernit aquas, sic summo leniter alueo
Commissum sibi portat onus. Natat ille pericli,
Nuper vt in cunis, securus. Fiscina quantum
Parua vehit fati! qui sic natat, arbiter olim
Vndarum legem ponet fluuiisque marique.
Huius ad imperium decurret in æquora Nilus
Decolor, & fluctus mirabitur ire cruentos.
Huius ad imperium refugi maris vnda dehiscet,
Et via diducto pandetur sicca profundo.
Arduus hinc stabit gurges suspensus, & illinc:
Securi pedites imis gradientur arenis.
Tantùm aliquis, quo nunc agit in discrimine, præstò
Sit misero, & sorti tribuat superesse futuræ.

IDYL-

IDYLLIVM VI.

MYCON.

LYCIDAS, CHROMIS.

Argumentum.

Amorem impurum execrantur; cælestem commendant.

AD FERDINANDVM DEL PLANO,
SOCIETATIS IESV
RECTOREM GANDENSEM.

MY. IBam, quà Grudiis sinuosus Dilia campis
Labitur, & multò conuestit gramine ripas.
Errabant circùm pecudes, porrectaque latè
Pascua mille boues tondebant, mille bidentes.
Dum tacitus Superos veneror, sicut meus est mos,
Ecce tibi subter salices Lycidasque, Chromisque,
Et cantare pares, & respondere parati.
Vt Lycidas contrà me conspicit, Huc ades, inquit,
Care Mycon: non te Chromin audiuisse pigebit.
Accedo, & socius positis in gramine iungor.
Incipiunt illi meditatos dicere versus.
Sic Chromis exorsus: Lycidas sic deinde secutus.
CH. Eheu, quàm pingui taurus macilentus in herbâ est!
Vbera quàm referunt Corydoni sicca iuuencæ!
Impius est Corydon, nec munera ferre sacellis,
Nec curat dare vota Deo: Deus illa rependit.
LY. Incolumes pascuntur oues, capræque Menalcæ.

Lac sub solstitium, lac frigore suppetit illi.
Reginæ Superûm nullâ non luce Menalcas
Supplicat: hæc illi Superûm Regina rependit.
CH. Iactat Dămœtas sibi quæ Galatea locuta est,
Et Superûm ferri demens exoptat ad aures.
At me lasciuæ capiant quàm verba puellæ,
Experiar rabidi dentes, precor, antè molossi.
LY. Interit indigno Nisæ deceptus amore,
Dicit & in Diuos moriens verba aspera Damon.
At similis quàm me teneat vesania, fiam
Obuius antè lupo desertis solus in agris.
CH. Accipiter nidis, stabulis lupus, improba vulpes
Cortibus infesta est; pueris amor atque puellis.
Ah sæue, ah fallax amor, ah mortalibus hostis,
Vt tua lethifero sunt illita tela veneno!
LY. Alitibus laquei, mendaces piscibus hami,
Retia cæca feris; homini metuenda voluptas.
Decipit, ac ritu prensatæ elabitur vmbræ;
Corda tamen morsu vel sic ferit icta tenaci.
CH. O quibus est primi, iuuenes, vigor integer æui,
Si studium vobis passim conquirere pulchras,
Vertite ad hanc curas, huic vos addicite seruos,
Quæ peperit Numen: quid enim formosius illâ?
LY. O quibus est florens ætas & forma, puellæ,
Mutua vos si cura tenet, studiumque procorum;
Sit, facite, ante omnes vobis in amoribus ille,
Quem peperit Virgo: quis enim tam dignus amari?
CH. Triste gregi scabies, demessis nimbus aristis,
Florenti cerasо nebulæ; iuuenilibus annis
Insanisse mihi. Testes sunt pascua & agri,
Quàm crebri ex imo gemitus mihi pectore surgant.
LY. Dulce apibus flores, ver floribus, aura Fauoni
Purpureo

Purpureo veri; nullos experta furores
Ætas prima mihi. Nec agri, nec paſcua norunt,
Quanta mihi manent ex illo gaudia fonte.
CH. Iam matura mihi vires firmauerat ætas,
Cùm nil iucundum, niſi quod me perderet, eſſet.
Quid volui demens? inter requieſcere ſpinas,
Dulciaque ex ipſis extundere mella cicutis.
LY. Tertius à decimo nondum me ceperat annus,
Cùm deſideriis cœpi cæleſtibus vti.
Tempore ab hoc ſic ille meo ſub pectore creuit
Ardor, vt æſtiui maturâ luce calores.
Hei mihi, quàm breuis eſt quæ nobis ducitur ætas!
CH. Vt fugit, inque modum numquam reuocabilis vndæ
Labitur! ah miſeri! vix paucos fata dederunt,
Et tamen è paucis multos diſperdimus annos.
LY. Hei mihi, quàm longa eſt ardenti cernere numen
Vna dies! vt cor illi tabeſcit in horas!
Non ita purpurei, curuum quos læſit aratrum,
Deficiunt flores, tactæque vredine meſſes.
Finierant. Viſi cygnos ſuperaſſe Myconi,
Quaſque nouum volucres audit ver. Tityrus, inquit,
Vſque ſibi placeat, ſeu fagi lentus in vmbrâ
Formoſam doceat reſonare Amaryllida ſiluas,
Seu dicenda ſuo (ſed quæ legat ipſa Lycoris)
Ad Siculos fontes meditetur carmina Gallo.
Dulciùs agreſtes alter non inflat auenas,
Credo equidem: ſed quæ cæleſtes cantat amores,
Hæc ſonet, hæc noſtris celebretur fiſtula campis.

IDYLLIVM VII.

THYRSIS, DAPHNIS.

Argumentum.

A rebus spectabilibus assurgunt ad Deum.

AD IOANNEM BAPT. VAN HOLLANT, E SOCIETATE IESV.

CAmpus erat: fons in medio, quem plurima fagus
Ambit; ad hunc Thyrsis cum Daphnide fortè sub æstum
Compulerant pecudes, ambo cantare periti,
Ambo diuinis accensi pectora flammis.
Dulcia, Thyrsis ait, ventorum hîc sibila, Daphni,
Dulcia de saxo labentis murmura lymphæ,
Dulcè strepunt volucres; sed vox tua dulcior illis.
Daphnis ad hæc: Quin tu frontem mihi baccare cingis,
Quando vltra placitum laudas? præconia, Thyrsi,
Hæc tua sunt; te Pierides fecere poëtam:
Et tantum tibi nos, quantum vel oloribus anser,
Rauca vel argutis concedit rana cicadis.
Si tamen egelidâ iuuat hîc paullisper in vmbrâ
Mecum, vel calamis cantum, vel voce ciere,
Experiar quid possim. Age, carmina tu cane prima,
Carmina tu cane prima; tuus canet altera Daphnis.
TH. Ludere si calamis, si vocem soluere cantu
Est animus, sit prima Deus, sit & vltima nobis
Materies, bone Daphni. Regit Deus omnia, terras,

Et mare, cumque ſuo magalia ruſtica cælo.
D. Principium rerum Deus eſt, & terminus idem,
Fatorum dominus, vitæ, quam ducimus, auctor.
Auctori vitæ ſua laus, ſua ſemper apud me
Carmina erunt: vos hæc memores ediſcite fagi.
TH. Aſpicis vt ſegetes agros, vt gramina campos
Læta tegant, lætæ tumeant in vitibus vuæ?
Omnia ſunt illius opus: niſi fauerit ille,
Nec ſegetes veniant agris, nec gramina campis.
D. Aſpicis vt torrens modò terris incubet æſtas,
Aëris vt vitio pecudes moriantur & herbæ?
Omnia ſunt illius opus: ſi reſpicit ille,
Deſcendent pluuiæ, ſuperabunt flumina ripas.
TH. Ver pulchrũ, cùm ſe terris noua germina tollunt,
Cùm redeunt flores: pomis autumnus & vuis
Pulcher: at vt fuerit notus tibi conditor horum,
Nec vernum decus, autumni nec munera laudes.
D. Pura nitet cæli facies, ſeu nocte fugatâ
Aurora in roſeis effert ſe lutea bigis,
Aurea ſeu ſerus ſuccendit ſidera veſper;
Si ad dominum ſpectes, iam cælum & ſidera ſordent.
TH. Omnia ſol luſtrat, quouis diffunditur aër:
At quò nec penetrat ſol, nec diffunditur aër,
Præſens Numen adeſt. fruſtrà fugit, & ſua quiſquã
Sperat in obſcuris abſcondere crimina ſiluis.
D. Omnia ſunt certas ſortita ab origine ſedes.
Flumina amant piſces, montes animantia, cælo
Gens hominum nata eſt. fruſtrà hîc ſibi conſerit hortos,
Fruſtrà aliquis multos vitæ ſibi poſtulat annos.
TH. Terra vale: totus cæli ſuccendor amore.

O quoties

O quoties illuc, & quæ suspiria mitto!
Non ita lethali confixus arundine ceruus
Sepositi fontis gelidas aspirat ad vndas.
D. Tytire, balantes audin' in ouilibus agnos?
Absunt iam nimiùm matres. Absentibus agni
Matribus vt mœrent, vt matres Tityre, quærunt,
Sic absente Deo mœror consumit amantes.
TH. Solus amans nouit, quo claudat funere vitam.
Res amor est violenta; mori nos denique coget.
Atque vtinam cogat! crescet post fata, nec illum
Vincere mors poterit, quamuis mors omnia vincat.
D. Solus amans nouit quâ spe sua tempora ducat.
Quas segetes æstas, annus quæ vina daturus
Serior, in dubio est: fallunt sua sæpè colonos,
Pastores sua vota: Deus non fallit amantes.
TH. Non teneræ ventos coryli, non frigora myrti,
Vinea grandinibus mixtos non sustinet imbres;
Nec mihi fert tantos animus, quibus æstuat, ignes.
O amor, ô nostras moderatiùs vre medullas.
D. Non pisces saturantur aquis, non rore cicadæ,
Non volucres cantu, nec apes florente salicto;
Nec mihi sufficiunt quibus intus amoribus vror.
O amor, ô nostrás violentiùs vre medullas.
Talia cantabant pueri, dulcesque fouebant
Pectoribus flammas, & fletibus ora rigabant.
Audiit, & vitreâ flauum caput extulit vndâ
Pastorum insolitos, Scaldis miratus amores.

IDYL-

IDYLLIVM VIII.
MOYSES INVENTVS.

Argumentum.

Moysen expositum Merris filia Pharaonis inuenit, & adoptat.

AD CASPERIVM GEVARTIVM, CONSILIARIVM ET HISTORIOGRAPHVM CÆSAREVM AC REGIVM, ARCHIGRAMMATEVM ANTVERPIENSEM.

BVcolicæ Musæ, labor iste nouissimus esto
Rursus adire Pharon, magnumq; reuisere Nilum.
Niliaco Moysen iactant in gurgite fluctus.
Ah, ne dulce caput violentior obruat vnda!
Ah, ne monstrorum, quæ plurima Nilus in altis
Nutrit arundinibus, puerum ferat æstus ad antra!
Nile pater, quæ te seruato fama per orbem
Hoc infante manet? minus est, quod vastus & ingens,
Quod septemgemino voluaris in æquora cursu,
Quod per te nullos tellus tua postulet imbres.
Sed iam crescentes pronus sol duplicat vmbras,
Et vespertino rubuerunt lumine fluctus:
Noctem ille in mediis desertus an exiget vndis?
Exacturus erat, regis nisi filia Merris
Auxilium sæuo melior genitore tulisset.
Liquerat illa suis vrbem comitata puellis,
Grataque fluminea captabat frigora ripâ.

Pars

O quoties illuc, & quæ ſuſpiria mitto!
Non ita lethali confixus arundine ceruus
Sepoſiti fontis gelidas aſpirat ad vndas.
D. Tytire, balantes audin' in ouilibus agnos?
Abſunt iam nimiùm matres. Abſentibus agni
Matribus vt mœrent, vt matres Tityre, quærunt,
Sic abſente Deo mœror conſūmit amantes.
TH. Solus amans nouit, quo claudat funere vitam.
Res amor eſt violenta; mori nos denique coget.
Atque vtinam cogat! creſcet poſt fata, nec illum
Vincere mors poterit, quamuis mors omnia vincat.
D. Solus amans nouit quâ ſpe ſua tempora ducat.
Quas ſegetes æſtas, annus quæ vina daturus
Serior, in dubio eſt: fallunt ſua ſæpè colonos,
Paſtores ſua vota: Deus non fallit amantes.
TH. Non teneræ ventos coryli, non frigora myrti,
Vinea grandinibus mixtos non ſuſtinet imbres;
Nec mihi fert tantos animus, quibus æſtuat, ignes.
O amor, ô noſtras moderatiùs vre medullas.
D. Non piſces ſaturantur aquis, non rore cicadæ,
Non volucres cantu, nec apes florente ſalicto;
Nec mihi ſufficiunt quibus intus amoribus vror.
O amor, ô noſtras violentiùs vre medullas.
Talia cantabant pueri, dulceſque fouebant
Pectoribus flammas, & fletibus ora rigabant.
Audiit, & vitreâ flauum caput extulit vndâ
Paſtorum inſolitos, Scaldis miratus amores.

IDYLLIVM VIII.

MOYSES INVENTVS.

Argumentum.

Moysen expositum Merris filia Pharaonis inuenit, & adoptat.

AD CASPERIVM GEVARTIVM,
CONSILIARIVM ET HISTORIOGRAPHVM
CÆSAREVM AC REGIVM,
ARCHIGRAMMATEVM ANTVERPIENSEM.

BVcolicæ Musæ, labor iste nouissimus esto
Rursus adire Pharon, magnumq; reuisere Nilum.
Niliaco Moysen iactant in gurgite fluctus.
Ah, ne dulce caput violentior obruat vnda!
Ah, ne monstrorum, quæ plurima Nilus in altis
Nutrit arundinibus, puerum ferat æstus ad antra!
Nile pater, quæ te seruato fama per orbem
Hoc infante manet? minus est, quod vastus & ingens,
Quod septemgemino voluaris in æquora cursu,
Quod per te nullos tellus tua postulet imbres.
Sed iam crescentes pronus sol duplicat vmbras,
Et vespertino rubuerunt lumine fluctus:
Noctem ille in mediis desertus an exiget vndis?
Exacturus erat, regis nisi filia Merris
Auxilium sæuo melior genitore tulisset.
Liquerat illa suis vrbem comitata puellis,
Grataque fluminea captabat frigora ripâ.

Pars

Pars comitum natos legit inter gramina flores,
Aut lectos in serta ligat: pars carmina dicit:
Illas camporum; tenet has aspectus aquarum.
Dumque tenet, prono fiscella allabitur alueo.
Quid ratis ista feret? quærunt. Ditabimur, inquit
Regina, & ridet: simul hoc; simul illa propinquat.
Iam tetigit litus, iam quod cognoscere possit
Cernit: erat paucis à mensibus editus infans.
Vagitum tum fortè dabat. Miser, heu! miser, inquit,
Quisquis es, Hebræus certè: miseranda parentes
Infaustumque genus prodit sors. Nec mora: corbis
Ex vndis; è corbe puer, velut vnio conchâ,
Eximitur. Quales parui pinguntur amores,
Talis erat: leni suffunditur ora rubore,
Cetera candidior cygnis: mansere relictæ
Hîc illic guttæ, quales in floribus hærent,
Qualis manè nouo tenerâ ros lucet in herbâ.
Ipsa manu propriâ tersit Regina madorem.
Inde venustatem contemplans oris, & artus
Lacteolos: Quàm non, inquit, mittendus in istos
Hic fuerat casus! en huc vt brachia tendit
Arridens! vt me blandis aspectat ocellis!
Infelix Hebræa, Deus cui gignere talem,
Nec seruare dedit! sed si pater ista iubere
Sustinet, & nasci Isacidam pro crimine ducat,
Quis prohibet nos esse pias? crudelior vt sim
Fluctibus? vt perdam, cui fluminis vnda pepercit?
Atque vtinam tali fecissent prole parentem
Me Superi! sed quod natura Deusque negarunt,
Hoc tibi debebo, Pietas. genuisse putabo,
Quem sic seruaro: nec me non matris habebit

Ille loco, nostro qui non nisi munere viuet.
Viue ergò, & sensim regali nomine dignos
Disce puer mores, nosterque assuesce vocari.
Quam tibi cumque Dij voluerunt esse parentem,
Noster eris, raptusque ex amne vocabere Moyses.
Dixerat,& puerum regales tollit in vlnas,
Oscula ceu nato libans, matremque vicissim
Ille velut teneat, protensis vbera palmis
Lactis egens quærit. Nutricem filia regis
Hebraidum è numero quæri iubet: aduenit ipsa
Pro nutrice parens: Quemque, inquit, tradis alendū,
O Regina, meus tamquam si filius esset,
Nec veluti nutrix, sed matris amore fouebo.
Dicta placent: merces addicitur: vtraque gaudet,
Regina assumpto, nato Rachobeta recepto.
Sed iam musa suos excedit rustica fines,
Nec satis hîc ruri, nec idonea cantat auenæ.
Coniferâ meliùs pendebit fistula pinu,
Atque aliis ex hoc numeris tentabimus ire.

GVILIELMI
BECANI
E SOCIETATE IESV
ELEGIARVM
LIBER PRIMVS.

PARVVLO, DEI VIRGINISQVE VNIGENITO, IESV CÆLI TERRÆQVE DELICIO.

POESIN non vt alias ſcientias acquiri vulgò aiunt: alias ſtudio comparari; ad hanc fruſtrà niti, quos natura eò non ferat: alias vt ramos adoptiuos animis inſeri; hanc inſtar primigeniæ ſtirpis ab radice pullulare:

lulare: naſci poëtas, non fieri. Sunt tamen qui dicant ab amore ſe factos, nec naſcendo ſibi, ſed amando ingenium veniſſe. Cur id ego expertus non ſum, Puer dulciſſime, cùm de te ſcripſi? cur ingenioſum amor non fecit? an vſquam magis exerere ſe debuit? an quidquam amabilius quàm tu?
Pſal. 47. *Magnus Dominus*, dictum de te olim, *&* *laudabilis nimis*; paruus factus es, & amabilis nimis. Quem amorem maieſtas non obtinuit, benignitas extorquet. Tunc te non amare crimen fuit; nunc etiam inhumanitas eſt. Potentes erant diuinitatis illecebræ, ſed vti magnes maiore vi ferrum attrahit, dum

dum ipſe ferro cinctus eſt; ita poſtquàm humanos artus induiſti, hominum corda potentiùs rapis. Præ mortalibus tamen eam vim Superi ſenſerunt. E cælo ad ſtabulum attracti ſunt, & relicto ſolio tuo, tibi ad præſepe applauſerunt. Fortunati paſtores, quibus cæleſtes cantus audire licuit! ſed inde feliciores, quòd & ipſi præcones tui fuerunt. Hos æmulari auſus ſum, & te carminibus meis materiam facere. Quidni auderem, quando poſt Cælitum laudes opilionum tibi ſtudia placuerunt? Nec vereor ne tui amantibus nihil proſim. Lignis etiam viridibus, qui iam ardet, fouetur ignis; nec ex hortis

tantùm amœnissimis, sed etiam è vulgaribus pratis apes mella colligunt. Cæli terræque delicium cano, quid de carminis elegantiâ sollicitus sim? Artis lenociniis alibi locus sit; hîc omnis in argumento gratia.

ELE-

ELEGIA I.

Transeamus vsque Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est. Lucæ 2.

Empora noctis eunt diuini conscia partus.
Quisquis es, ignauo corripe membra toro.
Non facit ad somnos hæc nox. exsurgite stratis:
Candidiora die tempora noctis eunt.
Ipsa domus Superûm non se tenet: arduus æther
Panditur: Aligerûm deserit astra chorus.
Exoritur terris noua lux: ferit aëra cantus
Æthereus: cælum quod solet, audit humus.
Nec vigilamus adhuc? studiis nec tangimur istis?
Nec pudor est, si nos lentior ardor agit?
Stirpe satus nostrâ nostros Deus induit artus.
Gens cæli minùs hîc, quòd sibi plaudat, habet.
Este procul segnes: iuuat ire, chorisque beatis
Immixtum volvi Numinis ante pedes,
Et tanto venerandum ortu lustrare mapale,
Et dare sacratis oscula liminibus.
Salue parua quidem, nec magnis vsibus olim
Condita; nunc cælis inuidiosa domus.
Non tibi fulgentes vario stant marmore muri;
Arte laboratum non laqueare nitet.
At, quem non terræ, non terris vastior æther
Contineat, septo clauditur ille tuo.
At tibi naturæ magnus se credidit auctor:
Hæc opere ex toto vindicat antra sibi.

 Nec

Nec qualem cælo credunt regnare, timentque
  Mortales, talis ſub tua tecta venit.
Inde ciet tonitru, terretque fragoribus orbem:
  Præter vagitus hic ſine voce iacet.
Inde ferit montes, & noxia fulmina vibrat:
  In te faſciolis brachia vincta tenet.
Aſpirat tenerum, quidquid tu cernis, amorem:
  Maieſtas illic, quo timeatur, habet.
Si beat & Superos, ſi iugi gaudia curſu,
  Si fontes illic nectaris ire iubet:
Tu, fontes alios, rorantia lumina ſpectas,
  Primaque diuinis ſpargeris à lacrymis.
Tu planctus, cælum quibus ipſum commouet, audis,
  Vt ſua, præque ſuis vt mala noſtra gemat.
Si qualis fuerit ſemper, quantuſque, det illic
  Cernere, cernentes aſſimiletque ſibi:
Tu ſimilem nobis, niſi quòd ſit egentior, ipſum;
  Tu, noſtri quid ſit factus amore, vides.
Fortunata domus, quàm præ te regia ſordent
  Atria! paupertas quàm pretioſa tua eſt!
Præ foribus tibi nunc intendat aranea caſſes;
  Pendeat ad crates ſordida tela tuas;
Sit nunc, quàm ſtipulæ, tibi nil opulentius, & quàm
  Sparſa pauimento quæ iacet herba tuo:
Tempus erit, gentes ad te cùm munera mittant,
  Quas ſol exoriens occiduuſque videt;
Ipſa caput mundi cùm te colat inclyta Roma,
  Et tua præponat montibus antra ſuis.
Nec fore Ieſſides hoc non prænouit, Ephratæ
  Hàc dum ſæpè ſuas ad iuga duxit oues.
Viderat hos humili ſuſpenſos fornice tophos,
  Et Domini cunis ſaxa daturâ locum.

O quoties

O quoties illis pia ſupplex oſcula fixit,
Et ſacram flexo poplite preſſit humum;
Quæque ſuis Numen lacrymis loca ſpargeret olim,
Ipſe per hæc ſiccis noluit ire genis!
O quoties, hoc ne frigus captaret in antro,
Arcuit exuſtum ſolis ab igne gregem!
Ergò erit, aiebat, deſertis Numen vt aſtris,
Rupe ſub hac inopis matris alatur ope?
Arbiter vt rerum noſtro de nomine dici,
Dauidiſque olim gaudeat eſſe nepos?
Fortunata ſpecus, puerum quæ prima videbis
Quærentem matris colla ſinumque ſuæ.
Nunc ego te, viſent olim populique duceſque,
Figenturque tuo regia labra ſolo.
At tu rumpe moras ſanguis meus, aſpera quamuis
Hîc tibi ſint primus ſaxa futura torus.
Rumpe moras: nec te terris oſtendere differ,
Sæpè petite mihi, ſæpè petende puer.
Ipſi lætitiâ voces ad ſidera mittent
Intonſi montes: geſtiet omnis ager:
Fundet humus flores: ſtillabunt nectare colles,
Et duræ quercus roſcida mella dabunt.
Audiam, & hæc manes inter me fama beabit,
Et ſoluam lætus vota vel inde tibi.
Dixerat. Audiuit cælo tunc Numen ab alto,
Exceptum laribus nunc, domus alma, tuis.

ELEGIA II.

Peperit Filium ſuum primogenitum, & reclinauit eum in præſepio: quia non erat eis locus in diuerſorio. Lucæ 2.

VIrgo parens facta eſt: Deus eſt è Virgine natus:
Spectatum è cælo turba beata veni.
Nec te pœniteat formoſas linquère ſedes;
Nunc aliquid noſter pulchrius orbis habet.
Qui vobis dominus, noſtrâ ſub lege teneri,
Et noſtri voluit ſanguinis eſſe puer.
Spargite purpureos circum cunabula flores,
Cinnamaque, & tenero balſama mixta croco,
Et quidquid veſtris fouet aura beatior hortis,
Non defecturas ver vbi fundit opes.
Ver ibi perpetuum: noſtro nunc exulat orbe;
Inque locum nimbis horrida venit hiems.
Fronde carent frutices: periit ſua gratia campis:
Quo ſteterant flores, nix iacet alta loco.
Atque vtinam ſolæ regiones, ſola rigerent
Flumina! non animos frigus haberet idem!
Exciperent homines diuinum pignus, & hoſpes
Certaret domini quilibet eſſe ſui!
Spernitur, heu! tectique venit communis egenus,
Inque ſuo naſcens non habet orbe locum.
Ah genus ingratum! tibi celſa palatia ſurgunt,
Tectaque diuitiis conſpicienda ſuis:
Compoſitum lecto mollis te ſomnus eburno
Excipit, & pictâ ſtragula veſte tegunt:

Ad

Ad miserum rector Superûm compellitur antrum;
Nec quo fessa toro membra reponat habet.
Excipit infantem durus lapis; inque resectâ
De fluuiis vluâ, straminibusque iacet;
Afflatuque bouis, sociique fouetur aselli:
Hac rerum dominus frigora pellit ope.
Nate Deo, te longa nouem fastidia menses
Materno clausum sustinuisse sinu;
Te nostros sumpsisse artus, infirmaque membra;
Te patrio terras præposuisse polo;
Vt tandem in durâ quæras tibi rupe cubile,
Et pecudes optes inter habere locum?
Astra vbi nunc? vbi stellatæ, tua regia, sedes,
Et tot in obsequium millia prompta tuum?
Nempe amor agresti cælum mutare mapali
Suadet, & in paruâ te iubet esse casâ.
Illius imperium plus te, quàm Cæsaris, vrget:
Fert Cæsar leges gentibus, ille Deo.
Cùm posses quouis, hoc iussit tempore lucem
Aspiceres, quo non tristius annus habet.
Nazareos intra muros sua paruâ parenti,
Quâ recipi posses, resque domusque fuit:
Non tibi permissa est contingere; paruaque quamuis,
Ampla nimis visa est vsibus esse tuis.
Hanc rupem ferus ah! hæc maluit antra subires,
Antra quieturo vix satis apta gregi.
Illiç parua tibi pater incunabula nuper
Fabrili simplex arte pararat opus:
Et, Manibus quandoque meis hæc ipse mouebo,
Communis labor hic, dixerat, vxor erit.
Hîc illi, cuius vigili stant omnia curâ,
Nitemur somnos conciliare leues.

Hîc

Hîc oculos figam faciem ſecurus in illam,
  Aligeri quam non abſque pauore vident.
Porriget hîc ridens dextram mihi, quamque tenebo,
  Mirabor dominam fulminis eſſe manum.
Et modò blanditias, modò verba precantia dicam,
  Atque illi, quicum luſero, vota feram.
Tu tua coniunges, Virgo, magnumque ſtupebis
  Auxilio Numen lactis egere tui.
Hæc, puer alme, pater ſibi promittebat, eratque
  Talis de cunis curaque ſpeſque tuis.
Ah! præſepe tibi pro cunis contigit iſtis:
  Huc ſpes, huc rediit patrius ille labor.
Cur hoc ſis paſſus, cauſam quis quærit? amaſti.
  Hæc ſumma eſt: hinc lex tam tibi dura venit.
Eheu! iura tibi iam nunc ſi talia ponit,
  Subiectumque tuum ſic ſibi numen habet;
Si primo crudelis amor te cogit in ortu,
  Quæ numquam fuerant perpetienda, pati;
Quid faciet, magnis (nec enim miteſcere diſcit)
  Cùm te ſuppliciis viderit eſſe parem?
Care puer, quid poſt exordia talia ſperes?
  Quis curſus vitæ ſic ineuntis erit?
Ah! tibi ne ſubeant aliquando tædia cœpti,
  Nec, tanti, dicas, cur mihi terra fuit?
Ne nimiùm caros tibi nos, nimis eſſe querare
  (Vt ſumus) indignos pro quibus iſta feras.
Cauſa ſumus, fateor, tantorum ſola malorum:
  Eſſe ſinas miſeros, non eris ipſe miſer.
Vilis es & nihili, quia nos extollere cordi eſt:
  Res maieſtatem deprimit illa tuam.
Sed tamen hoc ipſo Deus agnoſceris in antro:
  Hîc cultum, quem non templa dedere, feres.

Agnitus

Agnitus eſt terris iam nunc tuus ortus Eois:
Aſtra procùl cunis ſunt famulata tuis.
Inde ferent qui ſis teſtantia munera reges,
Et ſua ſubmittent hac tibi ſceptra ſpecu.
Præueniet gregibus paſtorum turba relictis,
Pars melior populi primitiæque tui;
Teque vel in pannis venerabitur, & tua ſupplex
Numina, quâ caperis, ſimplicitate colet.
His tua principiis ſenſim ſe gloria tollet,
Et veniet magno fœnore dignus honor.

ELEGIA III.

Inuenietis infantem pannis inuolutum, & poſitum in præſepio. Lucæ 2.

Diuitias alius fuſcis ſibi quærat ab Indis,
Et ſua centenis iugera bobus aret:
Vos inopes panni, vos fartæ ſtramine cunæ
Maiores quantò ſuppeditatis opes?
Inuideo vobis, pueri quæ ſtringitis artus,
Faſciolæ. Cur non hac ego ſorte fruor?
Quem gremio præſepe tuo complecteris, vlnis
O quantò meliùs pendeat ille meis!
Vile quidem lignum es: ſed, cùm tibi pignora cælum
Tradidit hæc, quis det, tu quod es, eſſe mihi?
Quid loquor? ah! egon' eſſe quod es? egon' artubus illis
Duritiem cupiam ſuppoſuiſſe tuam?
Ritu ego brutorum natum excepiſſe Tonantis,
Sacraque, quæ lædis, lædere membra velim?

Hoc

Hoc voueant hostes. quamquam quos sentiat hostes
Paruulus hic? à me sit procul iste rigor.
Atque vtinam intranti nostrum licuisset in orbem
Instruere arbitrio tecta torumque meo!
Alta cedro starent, Pariisque palatia saxis,
Qualia regalis non videt vlla Sion.
Quas premeret cunas, opus Indi dentis, obiret
Purpura, gemmarum pingeret omne genus.
Eminus adstaret vigilum custodia; quales
Ambiuit thalamum, nate Dauide, tuum.
Quod si me seruos inter censere minores,
Postremumque suæ vellet habere domus,
Essem, confiteor, quouis præ rege superbus,
Et caperem fastum non satis ipse meum.
Seruitij merces ô quàm mihi magna daretur,
Si possent illo lumina nostra frui!
Quàm vigilem, quàm me nonnumquam visus haberet
Intentum obsequiis nocte dieque suis!
Dormiret? ne quid posset turbare soporem
Curarem: foret hæc & mihi cura quies.
Nil vigil aspiceret, quod non vidisse iuuaret:
Auribus acciperet non nisi læta suis.
Quid siccæ frondes, quid sint, nesciret, aristæ;
Quid gelidi lapides, & sine veste solum.
Tota domus nardi, succoque maderet amomi:
Qui stabulis afflat, quàm procùl esset odor!
Quàm procùl vt sordes, quàm sit procul inde remotus,
Vt videat matri proxima bruta suæ!
Frigus vt hibernæ cum ventis sentiat auræ,
Nec sit qui paruo luceat igne focus!

Vt

Vt cunctis egeat, cuius sunt omnia donum;
Vt, per quem læti degimus, ipse gemat!
Auditis? teneris totum vagitibus antrum
Personat: & gemitus vox quoque prima Deo est.
Virgo parens flenti turgentes siccat ocellos;
Et lacrymis, eheu! spargitur ipsa suis.
Parce puer, quibus hanc crucies, dare signa doloris:
Aptior adueniet planctibus hora tuis.
Tempus in hoc illos differ, dum, quod modò pungunt
Stramina, diuellent flagra cruenta latus.
Dum crux præsepi succedet; sanguis, & ipsæ
Pro pannis plagæ dum tua membra tegent.
Incipe nunc dulci matrem cognoscere risu:
Incipe virgineo velle sedere sinu.
Molliter illa suis compressum stringat in vlnis,
Et ducat blandas cara per ora manus.
Et modò blanditias leni tibi murmure dicat:
Et modò det roseis oscula multa genis.
Oscula quæ stabuli brumæq; incommoda pensent,
Oscula quæ cælo te petiisse iuuet.

ELEGIA IV.

Pastores erant in regione eâdem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Lucæ 2.

PAstores ouium, cælo gratissima pubes,
Assuetum campis, innocuumque genus,
Vt gregis hæc vobis custodia numine fausto
Obtigit! vt pretium grande laboris erit!

Cernitis Aligerûm lætos per inane volatus?
  Æthereo quantus ſplendeat axe nitor?
Cernitis, in terras vt cæli regia migret,
  Et noſtro dominum quærat in orbe ſuum?
Illum iam vobis natum Dauidis in vrbe
  Ieſſæis virgo regibus orta fouet.
Ite, ſacros partus, demiſſaque pignora cælo,
  Cumque ſuâ puerum viſite Matre Deum.
En vocat æthereum feſtis concentibus agmen,
  Quaque vocat, radiis lux noua ſignat iter.
Nec quemquam, quòd ſit vilis, quòd ruſtica, tardet
  Sors ſua: nec pudeat, turba quòd eſtis inops.
Non auro, non ille iacet ſpectabilis oſtro:
  Non lictor clauſas excubat ante fores.
Adſtabunt cunis (cunæ præſepia, panni
  Velamen, lectus canna paluſtris erunt)
Adſtabunt cunis, puerumque animalia cingent:
  Cuſtodes habet hos corporis ille ſui.
Cetera conueniunt: abſint genitricis amores
  Sedulitaſque, nihil, quo recreetur, erit.
Parua licet fuerint, tamen eſſe videbitis illi
  Præcipuas, quæ vos dona feretis, opes.
Lac tepidum, paſſas Engaddi collibus vuas,
  Defruta, & in ceris condita mella ſuis,
Quæque parens teneris ſubſternat vellera membris,
  (Hei mihi! læſerunt ſtramina molle latus)
Excipiet gaudens, &, quo fugat æthere nubes,
  Vos illo aſpiciet leniter ore puer.
Veſtraque brachiolis complectens munera paruis,
  Quà poterit, matri porriget illa ſuæ.
Heu pietas! vix ſacra pedem ſub tecta tulere,
  Et tergit lacrymas (fleuerat antè) puer:

Seque

Seque salutantes vultu ridente salutat,
  Quodque Deum prodat, spargit ab ore iubar.
Deproperant illi tenui munuscula cultu,
  Procumbuntque solo, concipiuntque preces.
Atque aliquis, quidni facilis pastoribus adsis
  Care puer? fies tu quoque pastor, ait:
Te nec oues lassas humeris gestare pigebit,
  Nec medicas ægris applicuisse manus.
Non erit armentis leo te custode timendus,
  Tutaque se mediis inferet agna lupis.
Vbera lacte domum referent distenta capellæ:
  In pratis aries vellera tincta geret.
Pabula sufficient steriles iucunda myricæ,
  Crescet arenoso fertilis herba solo.
Eia age care puer: tecum noua nascitur ætas,
  Primus ab integro temporis ordo redit.
Ferrea deficiet, toto gens aurea mundo
  Surget: iustitiam quælibet ora colet.
Te duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
  Irrita nullius causa timoris erunt:
Tu noua progenies cælo demitteris alto,
  Occlusamque diu pandis ad astra viam.
Eia age care puer, magnum patris incrementum,
  Cara Dei soboles, noster & orbis amor.
Aspice, venturo lætentur vt omnia sæclo,
  Vt pax nascenti rideat alma tibi.
Horrida iam positis mitescent sæcula bellis:
  Iunget amor populos: otia mundus aget.
Nec rastros patietur humus, nec vinea falcem:
  Sponte suâ campos mollis arista teget.
Aurea mala ferent quercus, rubus asper amomum,
  Alnus narcissos, & saliunca rosas.

Occidet herba nocens, perdent aconita venenum,
Stactea de taxi cortice gutta fluet.
Occidet & serpens, quâ decipiente parentes
Lethalis fusa est in genus omne lues.
Dixerat: applaudunt comites: notat omnia Virgo,
Et pariter tacitâ gaudia mente fouent.
Me miserum! quòd non hos inter noctibus illis
Sit mihi seruandi tradita cura gregis;
Nec stabulum, & cunas, positumque in stramine regem
Eius spectaui pars ego magna chori.
Quod licet, illarum se pascit imagine rerum,
Et stabulum & cunas mens sibi nostra facit.
Ante oculos puerum fingo, puerique parentem,
Ante oculos asinum cum boue stare meos.
Oscula sacratis iuuat hîc infigere cunis:
Hîc iuuat ad teneros procubuisse pedes:
Et pueri dulces, & dulces cernere fletus
Matris, & his visis non retinere meos.
Diuinis oculis vt primùm expresserat illos,
Dixit Amor telis nil opus esse suis.
Proiice tela puer, pharetram depone, facesque:
Iam lacrymæ domini sunt mea flamma mei.

ELE-

ELEGIA V.

Postquàm consummati sunt dies octo, vt circumcideretur puer. Lucæ 2.

Ergò parùm est cælo stabulum subiisse relicto,
 Et nisi de paleis non habuisse torum?
Frigoraque, & ventos, & quidquid cogat egestas,
 Quidquid hiems puerum ferre, tulisse Deum?
Ergò diuinis, tot post incommoda, membris
 Qui vix vllus inest, sanguis oportet eat?
Saxeus hunc illis cruciatu culter acerbo
 Extrahat? ô durum relligionis opus!
Cuius ad hoc animus, cuius sat dextera fortis?
 Ferreus ah! quisquis vulneris auctor erit.
Ferreus hoc viso, qui non sibi pectora lædi,
 Nec pueri pœnas æstimet esse suas.
Ante alios tu te spectaclo Virgo cruento
 Subtrahe: sanguis erit, quem dabit ille, tuus.
Tu nati tremulos artus, liuentia labra,
 Natiuo roseas absque colore genas,
Tu se torquentem, partasque leuamine nullo
 Iactantem videas, & patiare, manus?
Subtrahe te: non sunt rigido tibi vincta metallo
 Viscera, nec ferri femina pectus habet.
Quid loquor? hæc ipsa est, cultrum quæ stringit, & esse
 Sanguineæ legis dura ministra parat:
Vulnere quæ infami diuinos sustinet artus,
 Nataque de membris membra notare suis.
Alma parens, huc blanditiæ rediere priores?
 Huc amor, huc animi pignora mille tui?

Quid facis ah? ſpargas illum modò ſanguine, cuius
  Pœna grauis, lacrymas cernere nuper erat?
Pande ſinum potiùs, ſitientique vbera præbe.
  Ecce puer blandas tendit ad illa manus.
Subiicias cultro, cui cannas ante timebas?
  O modò nec nati, nec memor ipſa tui!
O mater iam non mater, ſed inhoſpita rupes,
  Sed de Caucaſeo monte reuulſa ſilex!
Crede mihi, nec dura ſilex, nec inhoſpita rupes,
  Non nati, non eſt immemor ipſa ſui.
Blandiùs infantem numquam tractauit, amoris
  Nec tam certa ſui, quàm modò, ſigna dedit.
Antè ſinu fouit; tulit inter brachia; ſtrinxit;
  Inuoluit pannis, compoſuitque toro;
Lacte ſuo pauit; lacrymans lacrymantis ocellos
  Terſit; blandita eſt; oſcula multa dedit:
Iam vulnus, ſed dat cum vulnere nomen Ieſu.
  Nil, puero maius quod dare poſſet, erat.
Hoc præ blanditiis, & præ complexibus illum,
  Hoc præ materno lacte ſinuque iuuat.
Hoc eſt, quod cælo quæſitum venit ab alto:
  Hoc, pretio quouis quod ſibi ſtare velit.
Aligeri manibus tremulis legere cruoris
  Primitias, Patri quas pia Virgo litat.
Et lacrymas inter gratum quoque munus obortas:
  Hoc, ſupreme Deus, ſuſcipe pignus, ait.
Quod, niſi de nati tibi corpore gratius eſſet,
  Quàm mallem è venis elicuiſſe meis!
Et tamen his etiam venis, hoc corpore fluxit,
  Et pars eſt ſanguis ſanguinis iſte mei.
Sancte Pater, ſibi qui reſtat ſi filius offert,
  Et pretium accepti nominis eſſe velit;

Si sua vulneribus reddi magis apta ferendis
 Membra, caput spinis, terga latusque flagris;
Carnificumque meæ dextras succedere dextræ
 Optat, & illæsum nil remanere sui;
Da Pater his hominum manent solatia plagis:
 Fontibus his, quiuis vnde iuuetur, eat:
Nullaque fundendi, fusi pars nulla cruoris
 Non habeat fructum, te tribuente, suum.
Mortales gaudete. Iubet rata Virginis esse
 Vota, Pater, nati quæ videt esse sui.

ELEGIA VI.

Vocatum est nomen eius IESVS. Lucæ 2.

AVdistis? puerum mater sua dixit Iesum.
 Quisquis adest, flexo poplite tangat humum.
Sternite vos alto venientes æthere turmæ;
 Et quas damnatis Styx tenet atra locis:
Ante omnes, quibus illud erit magis vtile nomen,
 Corpora mortales sternite vestra solo.
Cernitis? ipsi etiam, sacra qui præsepia cingunt,
 Nomen ad hoc proni bos asinusque iacent.
Nomen ad hoc stabulo spirauit mitior aura:
 Non Aquilo puerum, non fera læsit hiems.
Mutatos pannos, mutatas sensit aristas,
 Molliaque in cunis stramina facta suis.
Quid tum, si roseo perfundi membra cruore
 Debuit, & læsus parte carere sui?
De non inciso nec sudant balsama ligno,
 Myrrha nec integris stillat ab arboribus:

Nec tribui nomen, nisi læso, tale decebat.
O quouis dignum vulnere nomen emi!
Nomen quod myrrham,quod vincat balsama,vincat
De terrâ quidquid diuite mittit Arabs.
Cinnama nomen olens, nardumque: suauius illo
Melle, quod in ceris Attica ponit apis.
Cur aliquis curis animum consumat amaris;
Pressaque tristitiæ pectora mole gerat?
Pro gemitu & mœstis, frustrà quibus astra fatigat,
Questibus, hoc illi nomen in ore sonet.
Hoc simul auditur, fugiunt planctusque, dolorque;
Terrores abeunt, sollicitique metus.
Si qua trahit secum suspiria, pasceris illis;
Si gemitus, sunt quos elicuisse iuuat.
Nec lacrymæ currunt, nisi fortunatus amantûm
Queis chorus ardores lenit, alitque suos.
Ite leues venti, terras hoc ferte per omnes
Nomen, quas lustrat sera recensque dies,
Per, modò quod plaustris, ratibus modò curritur, æquor,
Per, propior solis quas rota pingit, aquas.
Auditum Hesperiis, auditum hoc nomen Eois,
Vrat & Eoos,vrat & Hesperios.
Auditum pelago ventos componat & vndas,
Et ratibus placidum per mare sternat iter.
Inter saxa sonet, quibus ingens Caucasus horret,
Fient Caucaseis mollia saxa iugis.
Hoc Rhodope niuibus, queis semper tecta, sub altis
Audiat, in riuos sentiet ire niues.
Possit ad hoc catulis tygris mitescere raptis:
Possit ad hoc ouibus nolle nocere lupus.

Inscriptum

Inſcriptum Libycis hoc deueneret ur arenis,
Et rabiem ponat torua leæna ſuam.
Si ſapis, hoc incide tuis, Amor auree, tædis:
Hoc pharetram, hoc arcus, hoc tua tela nota.
Nulla faces iſtæ non vrent pectora, quamuis
Vincta gelu, quamuis frigidiora meo.
Durabunt ignes quos hinc ſuccenderis, & quam
Foueris hoc oleo flamma perennis erit.
Nec, quàm quæ nomen pro cuſpide præferat iſtud,
Certior in pharetrâ eſt vlla ſagitta tuâ.
Idque vtinam cupias his explorare medullis;
Et telum cordi figere tale meo!
Fige puer, quæſo, nec ſit medicabile vulnus:
Felix! ſi mihi tu funeris auctor eris.
Atque vbi ſupremus iam labris halitus ibit,
Hoc, facito, veniat nomen in ora mihi.
Hic mihi deſtituat mortales ſpiritus artus,
Et longum fidens ingrediatur iter.
Hæc illi ſuperas reſerabit teſſera ſedes:
Hac ſubeat tutus iudicis ora ſui.

ELEGIA VII.

Ecce Magi ab Oriente venerunt. Matthæi 2.

QVæ procùl aduentat peregrino turba paratu?
Quod graditur campis agmen, Ephrata, tuis?
Æthiopum agnoſco vultus, illaque profectas
De terrâ turmas, ſol vehit vnde diem.
Non tamen infeſtis vrbes populentur vt armis;
Non vt caſtra locent hoc inimica ſolo.

Virginei partus & nati nuntia Regis
 Stella fuit longæ causáque, duxque viæ.
Vt iuuat hâc causâ subiisse pericula, Reges,
 Ignotas terras hac petiisse duce!
Vt Solymam replesse metu, turbasse tyrannum;
 Si fureret, nullas pertimuisse minas!
Et nunc auspicio meliore subibitis vrbem
 Claudentem muris gaudia vestra suis:
Isacidum quâ Rex, astrique videbitur auctor.
 O quanto stellis pulchrior ipse suis!
Cernitis, vt steterit qui cælo præuius ibat
 Ignis, & hîc dominum nuntiet esse suum?
Cui superimmineat rupi? quæ limina signet?
 Limina regali non adeunda pede.
Hæc, si nescitis, regis quem quæritis aula,
 Hæc illi est, cælum cui fuit antè, domus.
Hîc gemit, hîc plorat, tremit hîc malè tectus, & alget:
 Hîc illi pauper cum sene mater adest.
Bos comes, & vector genitricis asellus eodem
 Pabula præsepi, quo iacet ille, petunt.
His sociis, hoc, Heroës, habituque, locoque,
 Vos expectat inops donaque vestra puer.
Quis credat? nihil hîc nutant: animalia, pannos,
 Algores audent credere digna Deo.
Succedunt stabulo: sternunt regalia proni
 Corpora, quadrupedes quo iacuere, solo.
Appendunt sacris diademata regia cunis:
 Ad pueri videas sceptra iacere pedes.
Iamque nitere auro pudor est, regesque videri:
 Pannosâ mallent corpora veste tegi.
Inde locum lustrant, oculosque per omnia ducunt:
 Quod non mirentur, nil casa pauper habet.

Iam

Iam præſepe ſtupent, fœnique rigentis aceruum,
Signaque quæ pecudum ſunt pede facta vident;
Lumina iam adſtantis vultumque habitumque parentis:
Iam puer hærentes attonitoſque tenet:
Et tacitè: Quàm non, aiunt, nos ſtella fefellit!
Quàm fortunatum carpere iuſſit iter!
Duxerit ad parui tegmen nos vile tugurî,
Aptaque, quæ pecudes; non Deus, antra colat:
Se tamen hîc prodit, quodque eſt, cognoſcitur eſſe
Vel pannos inter pauperiemque puer.
Hic puer, hic ille eſt, cui ſol, cui ſeruit vterque
Axis; cui terræ, cui famulantur aquæ;
Ipſis qui dicit, licet infans, iura tyrannis,
Et tenero regum ſub pede colla tenet.
Hic puer æterni natus genitoris amorque;
Nec minùs, ô Virgo, ſanguis, amorque tuus.
Quid tum, ſi cunas pictum velamen acantho
Non obit? ornatus pulchrior ipſe ſibi eſt.
Vt blanda eſt facies! vt lumina dulciter ardent,
Ætherias animis ſubiiciuntque faces!
Quàm matri ſimilis! quàm non mortalis vtrique
Forma! tamen plus hic, quod venereris, habet.
Et nunc ecce ſuos ad nos conuertit ocellos.
O merces longæ digna labore viæ!
Sic ſecum, & fundunt lacrymas. Hæ prima fuerunt;
Expediunt gazas altera dona ſuas.
Dant regale aurum, & lacrymatam cortice myrrham,
Adiiciunt ſacris thura cremanda focis,
Et ſuper hæc animum: nihil eſt pretioſius illo;
Nil regum, quod det, dextera maius habet.

Lætatur puer, & meritos agnoſcit honores,
  Et pretium donis, quæ capit, ipſe facit.
Aurum inopi aſſignat matri, patrique remittit
  Thura, ſibi myrrham prenſat vtrâque manu;
Abſconditque ſinu, guſtandimque admouet ori:
  Agnoſcit mortis præuia ſigna ſuæ.
Tum dare complexum, regumque hærere lacertis
  Suſtinet, & caro matris abeſſe ſinu.
Qui ſenſus animi, quæ flammæ, quæ noua ſurgunt
  Gaudia, dum iungunt os puerile ſuo?
Et lubet in patriam, Reges, & Eoa reuerti
  Litora? Sic cælo ſomnia miſſa iubent.
Ite boni, quà vos Superûm mandata reducunt,
  Et quà præcones vult puer eſſe ſuos.
Mortalemque Deum, viſumque in carne referte;
  Eſte aliis, vobis ſtella quod antè fuit.
Felix, hoc ſtabulo totum qui tranſigat æuum,
  Figat & æternos hac ſibi rupe lares!

ELEGIA VIII.

Venit in ſpiritu in templum Simeon, & cùm inducerent puerum Ieſum parentes eius, &c. & ipſe accepit eum in vlnas ſuas. Lucæ 2.

FErte faces templo: rutilent altaria flammis:
  Inſolito niteat clarior igne dies.
Ecce ſacris ſeſe Virgo penetralibus infert,
  Cui venit & pietas, & decor ipſe comes.
Forma illi, qualem nec præfert candida Phœbe,
  Nec matutinis lucifer ortus equis.

Tam formosa, tamen magis hoc, quod ad vbera gestat,
Pignore, quàm specie conspicienda suâ est.
O adyta! ô magni felicia culmina templi!
O fortunatum, quod premit illa, solum!
Tempus ad hoc, quamuis vobis & cedrus & aurum
Materies fuerit, vile fuistis opus.
Iam pretium 1 venit, primamque nouissima vincit
Gloria: iam nullus dignior orbe locus.
Plaude Sion: tibi quem promitti sæpiùs audis,
En tandem vindex æthere missus adest
Inferturque suam Superûm dominator in ædem,
Iam puer, & teneræ iam leue matris onus.
Quò modò deuoti flammis cultroque iuuenci?
Quò cruor, & sacris exta cremanda focis?
Mitte greges ouium, nec sentiat hostia ferrum,
Quæ veniente die, quæque cadente cadit.
Sistitur ad sacras agnus diuinior aras,
Hostia supremo dignaque parque Deo.
Infelix, quod non illum cognoscere cures,
Nec, quæ sit mater, quis puer ille, roges!
Rumpe moras Simeon, & quâ sit origine natus,
Quid veniat, quo sit dignus honore, doce.
Accurrit: vires animus facit; altaque templi
Limina iam senio nil remorante subit.
Hic vbi virgineis portari Numen in vlnis
Attonitusque animi, deueneransque videt:
Ergò tuo tandem descendens, inquit, Olympo
Venisti populi spesque salusque tui?
Quique prius cælo nos exaudire solebas,
At tua nunc vltrò templa domumque venis?

Quin

1 Magna erit gloria domus istius nouissimæ, plus quàm primæ. *Aggai* 2.

Quin etiam mediâ gaudes in plebe latere,
Et partem turbæ pauperis esse iuuat.
Rex Superûm, quàm non tibi pristina gloria cordi?
Maiestas vilis quàm tibi facta tua est?
Antè pedum fulcro nimis accessisse tuorum
Crimen erat; populi te modò turba premit.
Hæc loca visentem, nubes te densa tegebat;
Est modò visendi copia plena tui.
Votaque more nouo coràm tractabilis audis,
Orantûm lacrymis iungis & ipse tuas.
Qui pennas Cherubim subiectaque terga premebas,
Virgineo gaudes nunc residere sinu:
Sic te moliri quiduis, & ad omnia verti
Cogit amor, similem nec sinit esse tui.
Hactenus. At tradi geminos vt deinde palumbos,
Quæque solent inopes munera ferre, videt:
Hæret, &, O nostri generis mundique redemptor,
Hæcne, rogat, pretium sunt, puer alme, tui?
Ah quantò pluris tibi nos constabimus olim,
Vulnera erunt nummûm cùm numeranda loco!
Tum puerum poscit: videt, ardescitque videndo:
Iungit per longas oscula pressa moras.
Stringit, &, O, inquit, gelidi senis vltimus ardor,
Ten', puer, accipio? ten' ego, nate Deo,
Inualidumq; artus, moribundaq; membra gerentem
Aspicio? manibus sustineoque meis?
Heu pietas! heu dulcis amor! tantúmne mereri
Visa tibi miseri vota precesque senis?
Certè alacrem, lætumque, ac vitâ cedere promptum
Dimittis seruum nunc, Pater alme, tuum.
Atque vtinam (quid enim post hæc optabile restat?)
Summa dies oculis fulserit ista meis!

Vidi,

Vidi, quam iussæ gentes sperare salutem:
Quod lumen populis præsidiumque pares:
Isacidum qui surgat honor, quæ gloria plebi:
Vlteriùs votis non licet ire meis.
Quò, Pater, ingratos extendam longius annos?
In terris viso lux grauis ipsa Deo.
Mors veniat, dumq; hũc specto, mihi lumina claudat,
Et ferre ad manes nuntia læta sinat:
Mox fore, cùm victis fugiant Acheronta tenebris,
Et mutent superis tristia regna locis:
Quod fuerat magno promissum semen Abramo,
Hos vidisse oculos, has tenuisse manus.
Sic orat, pignusque suæ cæleste parenti
Reddit, &, En, natum suscipe, mater, ait;
Dumque licet, gaude. Quantis mœroribus olim,
Infelix, quantis conficiere malis!
Ecce dies veniunt, cùm, ceu spectabile signum,
Impetet hunc telis impia turba suis.
Quotque petent illum, tot tu feriere sagittis:
Amborum plagæ, quas feret alter, erunt.
Sarcina grata tuis sedeat nunc ille lacertis,
Pectoribusque premat pectora cara suis.
Quæ nunc ille premit, transibit pectora mucro,
Inque animum vulnus visceraque ima feret.
Dixerat, & largo rigat ora senilia fletu,
Et miseræ iam nunc ipse dolore dolet:
Ipse etiam, causâ, dubites, matrísne, suáne,
Vagitu præfert tristia signa puer.
Virgo oculos cælo tollens: Pater optime, quæ me,
Quæ cupies natum ferre, feremus, ait.
Ille tuas tibi nunc offertur paruus ad aras:
In luctus crescat, nil moror, ille meos.

ELE-

ELEGIA IX.

Remansit puer Iesus in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Lucæ 2.

ANnua festa vocant: Solymam pete, regia Virgo:
Sit comes assuetæ virque puerque viæ.
Nonne vides, quanto incensus genitoris amore
Gestiat hoc tecum carpere natus iter?
Obsequitur Virgo studio natique, suoque,
Quæque ferant templo munera parua parat.
Sacra litant: sacris repetunt sua tecta litatis.
Ille (quod ignorant) nectit in vrbe moras.
Prima parens, sed non nisi cùm nox instat, abesse
Comperit, &, Coniux heu vbi natus? ait.
Ille metu pallet subito: scitatur amicos
Anxius, inque agros prospicit, inque vias.
Et tamquam propè sit, possitque audire vocantem,
Dat signum, quo sint mater & ipse loco.
Iam Fili, iam care puer, iam clamat, Iesu:
Ipsa etiam Iesu, Virgo, venísne? rogat.
Vesper erat: non ad solitæ consortia mensæ,
Non puer obscuræ tempore noctis adest.
Tum verò incusant sese, miscentque querelas:
Alterius luctu crescit vtrique suus.
Et cur, mater ait, sese subduxerit? heu me!
Sollicitor mores ipsa timere meos.
Angor, &, admissæ quamuis non conscia culpæ,
Quod patior, timeo me meruisse pati.
Et nunc ille aliquâ defessus fortè plateâ
In nudo posuit languida membra solo.

Nec.

Nec ſtipulæ ſaltem, quales inuenimus olim,
  Nec puero tectum, nec cibus vllus adeſt.
Ah ne illum, qui nunc cadit æthere, noxius humor,
  Ne frigus noctis, duraque lædat humus!
Ah teneros ne longa fames exhauriat artus,
  Siſtaturque oculos pallidus ante meos!
Digna quidem non ſum, quicum velit ille morari;
  Quam faceret matrem, ſed neque digna fui.
Fallor? an alterius ſtat nunc excluſus ad ædes,
  Et fruſtrà, poſtem laxet vt illa, rogat?
Pande 1 fores, dicit, venerunt tempora noctis,
  Cara ſoror, moto cardine pande fores.
Iam mihi cincinnos gelidæ tinxere pruinæ:
  Nocturno plenum iam mihi rore caput.
Quid faceres hoſti, quæ ſic excludis amantem?
  Pande, ſoror, moto cardine pande fores.
At ſemel exutas negat illa reſumere veſtes,
  Neſcia diuinis cedere blanditiis.
Tempora cauſatur ſomni, lotoſque recenter
  Demens ah metuit commaculare pedes.
Non ſponſæ curat, non blandum nomen amicæ,
  Non quod formoſam, quod ſine labe vocet.
Nate, quid ingratæ traducis ad oſtia noctem?
  Huc ades: hæ pandent ſe tibi ſponte fores.
Ipſi te poſtes, ipſum te limen, & ipſæ,
  Vt cupias, orant accelerare ſeræ.
Mater amans, & amata tibi, niſi fallitur, orat,
  Et deſiderio deficiat ægra tui.

Sic

1 Aperi mihi, ſoror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea: quia caput meum plenum eſt rore, & cincinni mei guttis noctium. Expoliaui me tunicâ meâ, quomodo induar illâ? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos. *Cantic.* 5.

Sic illa; & meminit, Simeon quæ dixerit olim,
Et gladius, quo ſit confodienda, ſubit.
Deque ſenex gladio fuerit quocumque locutus,
Accepi iam nunc non leue vulnus, ait.
Nec medicina meo ſperanda eſt vlla dolori,
Qui fecit plagam ni mihi præſtet opem.
Nec minùs inuigilat curis, ſecúmque maritus
Quærit, quæ puero facta, vel vnde mora.
Cognatúmne ſuum nemorum ſecreta colentem
Viſerit? & ſoli ſolus adeſſe velit?
An potiùs ſeductus, ait, regione viarum eſt,
Nec potuit turbâ nos prohibente ſequi?
Nam, puto, non alias hinc eſt abiturus in oras:
Oſtenſum populo ſe volet antè ſuo.
Ægyptum fuit ille quidem mihi viſus amare,
Cùm domus hîc nobis perfugiúmque fuit;
Quando ſed in patriam iuſſi ſumus inde reuerti,
Cur rear huc illum velle referre pedem?
Cæleſti minùs eſt cur ſuſpicer arce receptum,
Hîc nondum ſummum quando peregit opus.
Forſan at Herodes patrias renouauerit iras,
In ſe quærentes inciderítque manus,
Quæque pati primis Pater illum noluit annis,
Forſan adeſt, quo ſint perpetienda, dies.
An fruſtrà metuo, vaniſque timoribus angor,
Et nondum nobis imminet ille dolor?
An citò ſe nobis, & ſecum quidquid amamus
Reſtituet, miſeros nec ſinet eſſe diu?
Sic mœſtus mœſtâ noctem cum coniuge ducit,
Affectu vario diſtrahitúrque ſenex.
Vt modò deprimitur vento, modò tollitur vnda,
Iam ſperat, iam ſpes victa timore cadit.

ELE-

ELEGIA X.

Et non inuenientes, regreßi sunt in Ierusalem, requirentes eum: & factum est post triduum, inuenerunt illum in templo, sedentem in medio Doctorum. Lucæ 2.

EHeu! quàm tardæ labuntur amantibus horæ,
 Nec solito tempus creditur ire pede!
Noctis erat medium; transactam Virgo putauit,
 Et questa est nondum Solis adesse iubar.
Sol aderat, stellasque dies abscondere cælo
 Cœperat: hesternum rursus initur iter.
Si quis adhuc dubiâ sub prima crepuscula luce
 Eminus occurrit, Fallor, an, inquit, adest?
Scrutatur quæ fixa solum vestigia seruet,
 Et pressam noto pondere quærit humum.
Nunc hanc nunc oculos partem deflectit ad illam,
 Si qua est in varias secta platea vias.
Vnaque, seu pastor, siue est conspectus arator,
 Vox est, Ecquis iit ista per arua puer?
Vt Solymam ventum est, vicos & compita lustrat,
 Quoque ferat, dubitat, quò referatque pedem.
Ipso quo properat studio tardatur, & omnem
 Conspergit lacrymis mœsta, notatque locum.
Hîc, ait, in reditu fuimus: transiuimus illac:
 O coniux, nobis huc fuit vsque comes.
Hîc, ô me miseram! (sed cur quid tale timerem?)
 Implicitus dextræ desiit ire meæ.
Altera sollicitæ, iamque altera nascitur Eos,
 Incertas quòd non cesset obire vias.

Res noua, confertâ populis ſic vrbe vagari.
Quid faciat? cedit victus amore pudor.
Progreditur: nunc hos, nunc flens interrogat illos:
Deſcribit, quales præferat ore notas.
Tali, inquit, facie eſt, qualẽ (niſi quod modò noſtram
Deformat luctus) cernitis eſſe mihi.
Alter in alterius dignoſci poſſumus ore:
Squalor abeſt illi; cetera matris habet.
Quæ mihi continuo turgent modò lumina fletu,
Illi ſidereo pulchriùs igne micant.
Funduntur flaui per lactea colla capilli:
Multa affuſa labris gratia, multa genis.
Quale ebur aſperſo dilutum murice, qualis
Si roſa lacte natet, talis in ore color.
Quò caput obuertit, nitet illic purior aër:
Quos videt, his caſtus leniter afflat amor.
Cultus adeſt ſimplex, amethyſtina veſtis ad imos,
Noſtrâ texta manu, defluit vſque pedes.
Iſta patent cunctis; nos plura videmus in illo:
Plus aliquid formâ, quo capiamur, habet.
At modò nos puero lux tertia conſpicit orbos.
Ah! vt conficerer, plus ſatis vna fuit.
Vos ego per matris (vocem ſuſpirat ad illam,
Appoſitaque premit pectora mota manu)
Vos ego per matris nomen, Solymitides, oro,
Dicite ſi vobis viſus in vrbe fuit?
Illum ego vel mediâ Galilæi Regis in aulâ
Non timeam ſæuos inter adire duces.
Ad Romana meos prætoria ſi quis amores
Vidit, Romanis inferar agminibus.
Nil agit infelix, fruſtrà queriturque, rogatque:
Augetur dolor hinc, vnde requirit opem.

Conuerſura

Conuersura preces aliò, questuraque cælo,
  Ad templum, miseros quo Deus audit, adit.
O rerum facies! hîc en, hîc illa cupitos
  Ah nimiùm vultus, oraque cara videt.
Hîc sedet in mediâ populique senumque coronâ,
  Datque sui specimen non puerile puer.
Iam, veluti dubitans, interrogat ille peritos:
  Responsis turbam iam tenet ipse suis.
Seu sua depromat, seu Vatum oracula pandat,
  Pendere à pueri non pudet ore senes.
Vnde, rogant, istis sapientia talis in annis?
  Atque aliquis, Felix quæ tibi mater, ait.
Felix quæ talem gestauit ad vbera natum!
  Viuat, sitque diu pignore læta suo.
Dixerat. Ille palàm matrem confessus honore,
  Complexum turbâ conspiciente petit:
Solaturque ægram, luctumque in gaudia vertit,
  Vtque ita quæsitum se iuuet esse, facit.

GVILIELMI
BECANI
E SOCIETATE IESV
ELEGIARVM
LIBER SECVNDVS.
AVSTRIACA.

IVSTINIANO TRIEST, EQVITI,

DOMINO DE RVDDERSHOVE, LOVENDEGHEM, BELLEGHEM, OVERACKER, LAETHEM, &c.

PERILLVSTRIS VIR,

Quæ aliquando mandante te compoſita ſunt, amant modò ſub tuo nomine poëmata prodire.

Accipe iuſſis
Carmina cœpta tuis.

Renouabunt tibi memoriam illius temporis, quo Ferdinandus Hiſpaniarum Infans Gandauum triumphabundus aduênit. Quis ille dies fuit? qui apparatus? qui ſplendor operum? quæ lætitiæ

& gratulationis signa? suasor & auctor tu fuisti. Tibi potissimùm debet, quam tum Gandauensis ciuitas laudem meruit. Summum Magistratum gerebas, nec poteras quo in Regem animo esses, in eius fratre non ostendere. Gubernatores patriæ excepisti sæpiùs; Ferdinandum tantò magnificentiùs, quantò dignitate ceteris antecelluit. Quæ eò facerent, præterquàm quòd magnanimitas tua tibi suggereret, didiceras iam olim, cùm varias Regum aulas regionesque iuuenis lustrasti. Aliò Regis tui Legatos comitatus es: Romam anno sæculari M. DC. religio te traxit. Reliquam inde ætatem sic egisti, vt non tam tuus, quàm patriæ & Reipublicæ fueris. Anno M. DC. XIII. fossæ Gandauo Brugas ducendæ præfectus es. adeò iam tum perspecta fuit prudentia tua. Spectatores operis Albertum & Isabellam Belgij Principes habuisti; Marchionem Spinolam, Comitem Buquoyum, D. Lu-

D. Ludouicum Velasquium in arce tuâ Louendeghemiâ etiam hospites, omnes solertiæ tuæ laudatores. De aliis muniis quid dicam? quoties, quamque præclarè Gandauensi Magistratui præfueris, non ciues modò testes sunt, sed & opera molesque quà ad ornamentum ciuitatis, quà ad munimentum excitatæ. Honorem illum tuum in Reipublicæ commoda vertisti. Belli subsidia cùm liberaliter semper curares, sic fuisti in Regem obsequiosus, vt populo onerosus non fieres: sic religiosas familias egenosque ciues subleuasti, vt alios non grauaris. Non tu Reipublicæ incubuisti, sed illa tibi. De statu Flandriæ, de periculis, de subueniendi modo Duces exercitus, Moderatoresque Belgij tam opportunè sapienterque monuisti, vt eo nomine & illi multum tibi detulerint, & patria etiamnum obstricta sit. Viues illis meritis, neque mori te virtutes tuæ sinent. Sed & immortalitate istâ morta-

lis quodammodò frueris. Quibus annis alij decrepiti ſunt, robuſtus es & valens. Octogenarius defectum ætatis non ſentis: corpori vegeto & erecto ad plura quotidie paſſuum millia pedibus conficienda vires ſuperſunt: animus ſic comparatus eſt, vt iam vel maximè eluceat in te Tullianum iſtud: Mens, ratio, conſilium in ſenibus viget. Vtinam, quod menti illi probetur, aliquid ego adferam! non tamen adeò verſus meos, quàm ſtudium, quo illos tuo nomini inſcripſi, velim tibi placere.

ELE-

ELEGIA I.

CAROLI V. IMPERATORIS APVD GANDAVENSES NATI GENETHLIACON.

AD VRBEM GANDAVVM.

Cùm eam Ferdinandus Hispaniarum Infans triumphali pompâ ingressus, proaui sui memoriam renouaret.

GANDA faue: da thura focis: da munera templis,
Qualia nec victis hostibus antè soles.
Iam bello partos superas in pace triumphos,
Teque aliquid, quamuis maxima, maius habes.
Quem maria & terræ, quem mox sibi regia cæli
Vindicet, ille tuâ nascitur vrbe puer.
Æra sonent: latè festiuo splendeat æther
Igne: fremant plausu lætitiâque viæ.
Ducantur ludo noctes, agitetque iuuentus
Læta choros: quemquam sit doluisse nefas.
Vicini colles, vicinæ assurgite siluæ:
Scaldi, iube fluctus puriùs ire tuos.
At tu vitales almi sub luminis oras
Edite, spes hominum, Carole, cura Dei,
Accipe qui rerum successus & ordo tuarum:
Præscribant vitæ quem tibi fata modum.

Quas

Quas nec nouerunt alij, moderabere terras:
  Surget in imperio noxque diesque tuo.
Augebis virtute tuâ, quod auita parauit.
  Auspiciis crescent regna paterna tuis.
Et proauis tu multa licet, tibi plura nepotes
  Debebunt, per te qui caput orbis erunt.
Ecce tibi iam nunc extremæ munera gentes,
  Obsequiique sui pignora certa ferunt:
Et dominas flexo veneratæ poplite cunas
  Aspectu certant se satiare tuo.
Fallor? an excelso Iouis armiger ales Olympo
  Hæsurum augustis fert diadema comis?
Suscipe dona Dei, populisque assuesce regendis:
  Vel teneras poterunt sceptra decere manus.
Sceptra quidẽ tibi mox; sed erunt simul arma gerenda.
  Gallia tranquillos non sinet ire dies.
Bella, puer, video, crudelia surgere bella,
  Et coniuratos in tua fata duces.
At tu ne terrere minis. Dant bella triumphis
  Materiam. Gaudet sanguine nomen emi.
Rex animis armisque ferox in prælia surget,
  Et tibi, Pelidæ quod fuit Hector, erit.
Ecce per aërios rapit arduus agmina montes,
  Nec timet Alpinas primus inire niues.
Iam tenet Italiam, turmasque lacessit Iberas.
  Quid facis? inuictas gens habet illa manus.
Stant acies: dant signa tubæ: concurritur. Eheu!
  Ticini quantum sanguinis vnda vehet!
Miscentur cædes: perimuntque, caduntque vicissim:
  Sed tamen indomitus fortiùs instat Iber.
Inter vtrumque diu volitat victoria: tandem
  Austriacas Aquilas notaque signa petit.

Maxima quæsita est : maior modò gloria restat.
Post hostes, animum, Carole, vince tuum.
Et bellum , & belli victoria finiat iram.
Vindicta est regi pulchra, fuisse pium.
Prospera Mars spondet: sed ad arma venire coactum,
Amplecti pacis fœdera sponte decet.
Pax placet. Exhausti bellis gaudete coloni ;
Atque oleæ lætas cingite fronde comas.
Innocuo gladium miles commutet aratro :
Occupet in tenebris tela cruenta situs.
Quid loquor? impietas irâ comitata doloque
Insidias alias & noua bella parat.
Carole, quid speras in tempora longa quietem ?
Hostis adest: turmas ad sua signa voca.
Ecce rebellatrix Germania cornua tollit ,
Et domini sumit in caput arma sui.
Sed non & sumpsisse volet. dabit improba pœnas.
Nemo in te poterit perfidus esse diu.
Parce tamen, posito si quando furore, scelusque
Fassa, tuos supplex concidat ante pedes.
Vincere multorum; proprium non perdere victos
Sit tibi: proximior gloria nulla Deo est.
Fulminat ille quidem; sed paucos fulmina lædunt :
Contenta est solo Numinis ira metu.
Sed tamen interdum nocet & clementia. Multis
Ferri acies, multis attulit ignis opem.
Tu quoque ne nulli sis implacabilis : hostem
Crede tuum, quisquis Relligionis erit.
Relligio passis ad te miseranda capillis
Confugit. heu quantis fluctuat illa malis !
Et tamen, Odrysio quæ seruit terra tyranno ,
Pacem habet, & felix impietate suâ est ,

Et veteres clades, & nostri probra recenset
  Nominis, & magnum ridet inulta Deum.
Vade age, damnatis infer pia gentibus arma
  Bistonios vltra Sarmaticosque sinus.
Hîc odia, æternasque gere implacabilis iras:
  Hac causâ pulchrum crede piumque mori.
Sospite te, Scythicas paueat Germania Lunas?
  Austriaco rutilent Turcica signa solo?
Sospite te, infames populentur littora classes
  Itala? sint populis æquora clausa tuis?
Auertant Superi. Vertes hoc omen in hostes,
  Captaque cum dominis barbara rostra trahes.
Per medias acies, Libycas penetrabis in vrbes;
  Accedet titulis Africa terra tuis.
Fallor? an Ismariis video stare agmina campis,
  Byzantique arces, mœniaque alta quati?
Me miserum! cur hoc aliquis nostro inuidet æuo?
  Successusque tuos propria damna putat?
Quisquis is est, precor vt ne sit sine vindice, quæque
  Hostibus inferri non sinit, ipse ferat.
Nec tamen impediet quin vltra solis & anni
  Notum iter extremo des noua iura mari:
Herculeasque vltra metas, Bacchique labores
  Austriacum nomen imperiumque feras:
Dum laudis famæque satur, moderamina rerum,
  Sceptraque deponas, sufficiasque tibi.
Tum te sublimem titulos super atque trophæa
  Ad cælum niueis Gloria tollere quis.
In tua certantes ibunt præconia vates.
  Hei mihi, nil magnum quod mea Musa sonet!
Non maiora tamen laudum monumenta tuarum,
  Quàm benefacta tuæ posteritatis erunt.

Ergò,

Ergò, vbi de ſummo terras ſpectabis Olympo,
Quæque animis fuerant regna minora tuis,
Aſpicies illic dignos te patre Philippos,
Quorum vita ſalus duplicis orbis erit.
Aſpicies Carolos, æternaque Ferdinandos
Nomina, in Auſtriacum nomina nata decus.
Quorum aliquis proauum Belgis vt reddat, & æuum
Olim reſtituat per tua facta tuum,
Annue cum reliquis de cælo, Carole, Diuis.
Poſt tua ſic etiam fata ſuperſtes eris.

ELEGIA II.

AD BELGICAM.

De Sereniſsimi Ferdinandi Gubernatoris illi deſtinati ex Hiſpaniâ in Italiam nauigatione.

IRe parat dubias Fernandus claſſe per vndas;
Vota fer ad magnum Belgica ritè Deum.
Te propter, regnata ſuis maioribus arua,
Te propter, fratrem deſerit ille ſuum:
Cumque aliter nequeas, quàm quà finit æquor, adiri,
Æquoris incertas ſuſtinet ire vias.
Scilicet hîc aliquid ventis debere neceſſe eſt:
Virtutis totum, quod ſuperabit, erit.
Sed malè (me miſerum!) ventis, malè fiditur vndis.
Oceano conſtans non ſolet eſſe fides.
His tamen ille ſuam credet noſtramque ſalutem,
Speſque per incertas tanta feretur aquas?

Et

Et tota à fragili pendebit Belgica ligno;
  Et tantùm felix, si volet Auster, erit?
O vtinam Diuis soluat ratis illa secundis,
  Sentiat & magni, quem vehat, vnda maris,
Et commissa sibi populorum vota duorum
  Deferat ad portus, Ausoni terra, tuos!
O vtinam venti veniant in vela ferentes,
  Et faciant celerem remus & aura viam!
Quæque regunt nautas, numquam fulgere sereno
  Sidera deficiant officiosa polo!
Tyndarei fratres, formosæ pignora Ledæ,
  Præcipuè vobis conuenit illud opus.
Nam quod tu cælo Pollux cum Castore, terris
  Hoc cum fratre, ratis quem vehit illa, suo est.
Qui fuit in vobis, vinclo qui vestra perenni
  Iunxit, & illorum pectora iungit amor.
Vos immortales fecerunt fata, nec illos
  Gloria permittet posteritasque mori.
Vos iubare & radiis genitor circumdedit aureis,
  Hos genus illustres, & sua vita facit.
Sidus sollicitis vos estis amabile nautis,
  Gratius hic populo sidus vterque suo.
Denique quâ Virtus olim vos duxit, eâdem
  Hos quoque, sed serò, ducet in astra viâ.
Vos igitur, cui se nunc horum credidit alter,
  Ne sinite in mediis puppis vt erret aquis.
Audior? an totus tenebris inuoluitur aër?
  Nox fugat atra diem: nubibus astra latent:
Insurgunt venti: tolluntur in æthera fluctus:
  Exitium tumidæ triste minantur aquæ.
Hoc Superi prohibete nefas, Hispania quotquot,
  Et non auersos Belgica quotquot habet;

Et

Et seruaturum populos seruate, nec vnum
  Fluctibus his perdi credite posse caput.
Belgica naufragium puppi patietur in illâ :
  Hei mihi! si frustrà tot modò vota facit.
Hei mihi! si vestras frustrà procumbit ad aras,
  Et spargit lacrymis omnia templa suis;
Si veniâ nondum digna est vestroque fauore,
  Imperio dignam quam putat ille suo.
Nequidquam timeo. Redeunt sua sidera cælo,
  Et rabiem Boreas ponit, & vnda suam.
Incolumes terram propè iam tenuere carinæ;
  Iam portum è summâ nauita puppe videt.
Felicem terram, quæ gaudia debita Belgis,
  Præcipiet; felix, quod premet ille, solum.

ELEGIA III.

AD SERENISSIMVM FERDINANDVM.

De morâ ei in Italiâ iniectâ & alpium transmissione.

RVmpe moras, Fernande: manus tibi Belgica tendit,
  Tam tibi, tam fratri Belgica cara tuo:
Et (quamuis Moncada nihil sinit esse timendum)
  Nescio quo sine te fluctuat illa metu,
Et plus à tanto (quamuis nihil ille reliquit
  Armis quod potuit consilioque geri)
Plus tamen, vt par est, à tanto Principe sperat.
  Est aliquid, summâ ducere stirpe genus.
Nec minùs infelix sibi te Germania poscit,
  Indiget auxiliis nec minùs illa tuis.

Te vocat assiduis, ô Princeps, vtraque votis
  Dinumerat lentos vtraque mœsta dies.
Vtraque cùm vocat hæc, cur te tenet Itala tellus?
  Cur magis illius vota precesque valent?
Cur regio felix damno manet vna duarum,
  Plus iusto nostris perfruiturque bonis?
Iam certè discessit hiems; iam frigore pulso
  Apta viatori tempora veris eunt:
Iam tibi miles adest summo Duce dignus, Iberis
  Et iunxit turmas terra Latina suas.
Eia age, rumpe moras; populis nec ferre salutem,
  Nec dubita laudes accelerare tuas.
Quid loquor? obsistit nobis natura; voluntas
  Nec sua Fernandum, sed graue tardat iter.
Quoque minùs veniat, tangentes vertice cælum
  Impediunt Alpes, impediuntque niues.
Hoc est, infidi quod post discrimina ponti,
  Post dubios timuit Belgica sæpè Notos.
Sed frustrà timuit. Nam quod natura negauit,
  Hoc illi virtus iam sua pandet iter.
Nempe datur forti quouis penetrare: nec vlla
  Inuia virtuti difficilisque via est.
Quis teneat volucrem, ne tendat in æthera, flammam?
  Quis faciat nimbis fulminibusque moram?
Quis clausum cæcis vetet expirare cauernis,
  Et cælo Boream liberiore frui?
Quis, virtus obices nequeat quos vincere, ponat?
  Semper vel reperit, vel facit illa viam.
Hac duce Fernandus per montes nubibus æquos,
  Incola quos tuto vix subit ipse pede,
Per rigidas cautes & inhospita saxa, geluque
  Obsita perpetuo per loca carpit iter.

Hac

Hac duce præcipites contemnit rupium hiatus,
Nec timet abruptas per iuga summa vias.
Et quò consuetas pasci per saxa capellas
Vix ageret pastor, hîc sua castra locat.
Scilicet ad magnos sic tendimus, inquit, honores:
Ad famam mollis non solet esse via.
Principis exemplo miles non segnior instat;
Et pudor est tardè, quò præit ille, sequi.
Ante alios festinat Iber, fortemque probare
Iam tum præcipuè se studet ille Duci;
Et mediis dum pendet adhuc in rupibus agmen,
Iam tum pugnandi tempus adesse capit.
Iamque animos, iamque arma parat, iam concipit iras,
Iam spondet palmas exuuiasque sibi:
Et quasi vicinum conuitia iactat in hostem,
Nec, nisi cunctari ne velit ille, timet.
Gaudete ô Tyhj, Feriæ gaudete sepulti,
Qui vestras clades expiet, vltor adest.

ELEGIA IV.

DE VICTORIA AD NORTLINGAM.

Obtentâ à Serenissimis Ferdinando IV. Hungariæ Rege, & Ferdinando Hisp. Infante.

PLaudite iô populi, patriæ quos cura Deique
Tangit, & antiquæ relligionis honor.
Plaudite, fortunam qui vestram ducitis esse,
Austriacæ Numen quam volet esse Domus.

Et tu flere tuos (quamuis iam sæpè coacta
Cæsare sub tali non patienda pati)
Desine flere tuos tandem Germania casus:
Desine fatorum de grauitate queri;
Tristibus vt passim tua videris oppida flammis,
Sanctaque cum signis templa flagrare suis,
Ciuibus exhaustas vrbes, cultoribus agros,
Pinguia de domini sanguine prata sui,
Deletasque acies, totisque cadauera campis
Sparsa, cruentato non benè tecta solo.
Germanas aquilas hosti cessisse pudendo,
Vincere consuetos vincla tulisse duces,
In mare Danubium currus voluisse virosque,
Purpureas Rheni sæpè fuisse vias,
Et quæ, quàm dici possent maiora, tulisti,
Desine funestis ingeminare modis.
Iam facies rerum versa est: iam cœpit Olympo
Candida depulsis nubibus ire dies.
Pristina sors rediit: versisque in prospera fatis
Vltio sumpta tuis dignaque parque malis.
Succubuit tandem, qui pridem debuit, hostis;
Quæ meruit belli præmia, cæsus habet.
Funeribus complet, modò quos vastauerat, agros;
Quâ segetes vetuit crescere, mordet humum.
Sparsa manu sæuâ miseris incendia villis
Restinxit riuo sanguinis ipse sui.
Gratia magna Deo: vetuit Deus ipse manere
In sibi sacrato signa inimica solo:
Indignasque neces, terrisque illata suorum
Iussit ad auctores damna redire suos.
Emendare suam voluit non perdere gentem,
Et pietate minor, vt solet, ira fuit.

Proxima

Proxima virtuti debetur gratia veſtræ,
O animis ſimiles nominibuſque Duces,
O conſanguinei duo fulmina Ferdinandi,
Veſtrum eſt, poſt Numen, quod iacet hoſtis,opus.
Per vos parta ſalus: quidquid Mars pluribus annis
Peccauit, per vos reddidit vna dies.
Annorum clades per vos lux vna rependit,
Reddit & amiſſum quidquid vbique fuit.
Quæ priùs intulerat, quæ mox inferre parabat,
Turpiter hæc hoſtis cogitur ipſe pati.
Spes vbi nunc, Wimare, tuæ, voceſque, minæque?
Illa vbi Cæſareæ certa ruina domus?
Si neſcis, domus hæc humanis altiùs ortum
Traxit, & è cælis, vnde perennet, habet.
Inuidiæ ſcopulus, ſed vertice ſidera tangens,
Quem rabidi fruſtrà verberet aura Noti.
Hæc domus, vt duris truncata bipennibus ilex,
A damnis animum ducit opeſque ſuis.
Hac daret euersâ Germanis altera leges?
Se populus domino ſubderet ille nouo?
Imperij ſacras regeret peregrinus habenas?
Auſtriacâ gereret ſceptra gerenda manu?
Demens, illa tibi quando ſpondere tuiſque
Auſus es, hos aleret cùm domus iſta duces,
Quorum hic auſpiciis fraternis, ille paternis,
Inuictuſque animis eſſet vterque ſuis.
Fauerit, vt cæca eſt, tibi ſors hucuſque, virûmque
Mars dederit letho millia multa tuus:
Auſtriadas ſed non ipſos impunè laceſſas:
Nil vetus hic miles, nil ferus enſis agat.
Auſtriadæ ſolo non certant milite: cauſam,
Et Superos ſecum, fataque ſtirpis habent.

Et tamen his etiam pugnam temerarius offers,
Primus signa moues, primus in arma ruis?
Audeat in sæuos vltrò sic præda leones,
Audeat in rabidos ire voranda lupos.
Arma, parum refert, quod non per lustra tulere,
Attrito canum nec caput ære tegant.
Si nescis, animis non annis bella geruntur.
Virtus, non ætas ferre trophæa solet.
Vtque suos hostes numquam non vincere possint,
Austriacis robur contigit ante diem.
Quod vobis vsus, prudentia contulit illis,
Ingeniumque annis maius vtrique suis:
Quod vobis fortuna, hoc illis fata Deusque,
Hoc stirpi virtus ingenerata dedit.

ELEGIA V.

AD PHILIPPVM IV.

De misso in Belgicam Ferdinando.

VOta valent igitur, nec inexorabilis vmquam
Est Deus, aut frustrà nos finit esse pios.
Quæ negat, ipse tibi nolis concessa: rogando
Persta, quamque roges, vberiora feres.
Vberiora tulit nunc certè Belgica, habetque
Cur non auditas gaudeat antè preces.
Non quia nunc vrbes, quas perdidit antè, recepit;
Alterius donum temporis illud erit:
Nec quia depositis, quod adhuc non expedit, armis
Dulcia securæ tempora pacis eunt;

Tunc erit hoc, cùm se, quod iam reor esse propinquũ,
Subdiderit domino pars inimica suo:
Sed quia, quod multis meritò plus esse triumphis
Ducit, habet fratrem, magne Philippe, tuum.
Dumque habet hunc, ipsum te, Rex, se pænè tenere
Credit; & vt credat, moribus ille facit.
Tam similis virtute tibi est, quàm tu ipse parenti
Imperio minor est, cetera fratris habet.
Ergo Deum sibi iam fauisse fatetur abundè,
Et te, post magnum, quem colit illa, Deum;
Et, quamuis animo nil non sperabat ab illo,
Iam tamen optatis plura tulisse suis.
Scilicet ingentem cùm plurima Regna per orbem
Imperio & curâ sunt moderanda tuâ,
Te, quod iure potest, tellus sibi seruat Ibera;
Nos tibi, post illam, proxima cura sumus.
Illa quidem seruat, multos & seruet in annos,
Quo nullum speret maius habere caput:
Sed, quo non illi propiùs vel sanguine possit,
Vel virtute dari, Belgica nostra tenet.
Vos igitur nobis, quorum defensa labore,
Emptaque sæpè fuit sanguine nostra salus,
Vos precor, ô magni nobis faueatis Iberi,
Et Belgas vobis dicite pænè pares.
Namque vbi, qui cunctis satis esset gentibus vnus,
Vni se genti plus satis esse videt,
Iam bona nobiscum diuisit vestra Philippus:
Vos Regem, fratrem Belgica Regis habet.
Et tamen hic aliquis (veniam da patria, luctum
Si renouem, & prodam dedecus ipse tuum)
Et tamen hic aliquis dominum non fidus in illum
Vixit? posteritas ne precor adde fidem.

Quæ tamen hic fecit, si persananda Philippus
Vulnera germanum misit ad illa suum,
Irasci si dum potuit, misereſcere Princeps
Maluit, offensæ nec meminisse suæ;
Qui fuit, inuictas qui prodidit hostibus vrbes,
Vtiliter nobis perfidus ille fuit.
Ergo tibi, per quem nobis sic esse beatis
Contigit (ô Belgi spesque salusque tui!)
Numina tam faueant (quid enim nisi vota queamus
Reddere?) quàm nobis ipse Philippe faues;
Et, quàm longa tibi petimus, dent tempora, princeps
Vt noster possis esse, paterque diu.
Atque vbi, quos terræ debes, impleueris annos,
Teque tuos inter cernet Olympus auos;
Tum tuus, in laudes natus qui surgit auitas,
Indole cognosci qui tuus esse potest,
Per tua, perque tui fratris te facta sequatur,
Et sedeat solio non minor ipse tuo:
Sceptraque cùm totidem, quot tu, gestauerit annis,
Per similes dextras posteritatis eant.
Cetera cumque Deus concesserit omnia, fratres
Tam claros habeat, quàm pater antè suus.

ELE-

ELEGIA VI.

GANDAVENSIS VRBIS,

IN ADVENTV SERENISSIMI FERDINANDI GRATVLATIO.

CHRONICON.

Ergo VenIstI, MIhIqVe eXpeCtata tVerI
Ora DatVr?

ERgo venisti, mihique expectata tueri
 Promissi toties Principis ora datur?
Dexter ades Fernande; fauet tibi terra polusque,
 Et Deus aduentu dat bona signa tuo.
Ecce nitet puro diffusum lumine cælum,
 Cumque tuo vultu conuenit ipsa dies.
Tuque quod in terris, hoc præstat in æthere Titan:
 Tu tenebras animis discutis, ille polo.
Ecce tibi Pariæ surgunt ad sidera moles,
 Aspicias laudes in quibus ipse tuas.
In quibus armorum videas monumenta tuorum,
 Atque animi pariter pignora certa mei.
Ecce tibi festis collucent compita flammis,
 Lætitiæ signis non caret vlla domus.
Suntque mei ciues, quod, cùm duxere triumphum,
 Credibile est turmas antè fuisse tuas.
Esse suum dicunt te post mala multa leuamen,
 Extendique orant iam sua fata senes:
Et, tua quos spatiis tangit propioribus ætas,
 Non sibi, maiores quæ subiere, timent.

Atque aliquis Tyrio cùm te conſpexit in oſtro,
  Phœbus vt in Cynthi dicitur ire iugis;
Qualis, ait, facies! quàm tanto Principe digna eſt!
  Quàm placidæ ſpeciem ſignaque mentis habet!
At bona mox alius quæ ſunt maiora recenſet,
  Quæ carpat nullus diminuatque dies:
Quòd tibi, cùm titulis tam ſis generoſus auitis,
  Non tamen eſt virtus nobilitate minor:
Quòd decus ipſe tuis addas natalibus, & quòd
  Par animus generi eſt, par animoque genus.
Nortlingæ pugnam tum narrat; iterque fuiſſe,
  Quæ foret alterius gloria ſumma, tuum.
Excipiunt illum plauſu fremituque ſequentes,
  Quiſque tuas laudes ſpes putat eſſe ſuas.
Ipſe tuus, tanto qui iam ſeſſore ſuperbit,
  Plauſibus attonitus ſæpè reſiſtit equus.
Tu, precor, intereà totam circumſpice turbam;
  Quaque venis, gaude vix reperire viam:
Et placeat quòd quiſque cupit tibi proximus ire,
  Et ſtudium populi iudiciumque nota.
Cumque ſat è vultu fuerit mens cognita, dicas:
  Cui tam ſum carus, hic mihi carus erit.
Tum ſubeas arcem, quâ nuſquam forſitan eſſe
  Hoſpitiis poſſit dignior vlla tuis.
Carolus hîc primùm, quem nunc tenet, æthera vidit;
  Hæc domus, hæc illi terra paterna fuit.
His cœpit reptare locis, tectoque ſub illo
  Auguſtus tenero vagiit ore puer.
Tu quoque lætus in hos, Princeps, ſuccede penates,
  Auctorem generis & venerare tui.
Quodque illi natale ſolum eſt, tueare, veliſque
  Me partem curæ, quod facis, eſſe tuæ.

ELE-

ELEGIA VII.

Austriacam potentiam religione erga venerabilem Eucharistiam, vnde orta est, niti.

MOrtale est quodcumque vides. Rapit omnia tempus.
Ipsâ, quâ steterant, grandia mole ruunt.
Pyramides vbi nunc? etiam periere ruinæ.
Mausolea sibi facta sepulchra iacent.
Templa vbi quæ quondam Romana potentia cælo
Æquauit? Diuis incubuere suis.
Vtque domus, & busta, & celsa palatia Regum,
Ipsa etiam fato regna premente cadunt.
Post Troiæ exitium strauit breuis hora Mycenas.
Romanæ famam iam pudet historiæ.
Quàm citò trans Gangem Macedo sua victor & Indum,
Vltra quod nihil est, ad mare signa tulit?
Quàm citò Achæmeniis superatâ Perside Susis
Iura dedit? Bactris imposuitque iugum?
At citiùs tanti, quàm parta est, gloria regni
Occidit, & domini fata secuta sui est.
Sic placitum Superis. Breuis est humana potestas,
Et Reges vno stantque caduntque die.
Ne metuas similem, mundi decus, Austria casum.
Auspicio terras tu meliore regis.
Quod dedit his fortuna, tulit. Tua sceptra, Tonantis
Munera sunt. Etiam cura Tonantis erunt.
Hunc tibi relligio fructum pietasque rependit,
Et quæ delicias continet ara tuas.

Ergò subiectum tibi dum circumspicis orbem,
  Quaque cadit Titan, quaque resurgit aquis:
Dum titulos, palmasque, & gentes mille subactas,
  Et tua trans Gangem fixa trophæa vides:
Ne tibi suspectum tanti sit culmen honoris,
  Nec faciant, lapsi qui periere, metum.
Nec, licet ingentem minitentur summa ruinam,
  Sideribus dubites inseruisse caput.
Vt terram excedas, vt te super æthera virtus
  Euehat, hoc fulcro gloria tuta tua est.
At neque, ne mundis impar sis vna duobus,
  Curarumque graui mole premare, time.
Grande quidem, & maius mortali robore pondus,
  Quod tibi tot gentes imposuere, geris:
At præstò est, additque suo de corpore vires,
  Supponitque oneri se Deus ipse tuo.
Herculeis humeris dum cælum & sidera fessus
  Fulsit Atlas, Diuûm regia tuta fuit.
Tu quid formides, quando, qui sustinet orbem,
  Te, molemque tui sustinet imperij.
Insurgant populi, certent armisque, dolisque,
  Et fas, omne tibi quod nocet, esse putent:
Dum tua cum causâ coniuncta est causa Tonantis,
  Vinces: ille tuis hostibus hostis erit.

ELE-

ELEGIA VIII.

AD CLAVDIVM COMITEM DE COLLALTO ET S. SALVATORE.

Dum Ferdinando IV. Augustissimi Cæsaris Ferdinandi III. filio suas de iure Maiestatis, &c. Theses Louanij dedicaret anno M. DC. XLV.

TAntùm igitur bellis sese Germanica tollat
  Nobilitas? quærat sola per arma decus?
Ingenio vires præstent, sapiensque feroci
  Concedat? laudis sit genus esse rudem?
Nec nisi sanguineæ sit pulchra scientia pugnæ,
  Nec placeat nisi quæ palma cruore madet?
Ah miseri! quibus ad famam per busta suorum,
  Per clades iter est, patria cara, tuas.
Sed tamen hoc potiùs, quàm misceat omnia victor,
  Insultetque tuis hostis ouetque malis.
Viderit Augustas Aquilas Germania pelli,
  Atque inimica suo stare trophæa solo,
Imperij spoliis peregrina impunè fruantur
  Agmina, nec pubes omnis ad arma ruat?
Arma citi ferte arma, vocat Cæsarque cadensque
  Patria. Pro patriâ dulce piumque mori.
Tuque adeò, si te genuit, Collalte, Vienna,
  Hostis quam circum iam sua signa tulit,

Arma

Arma tui, atque animū, atque iras, atque omnia Patris
  Affer, & Auſtriaci nominis vltor ades.
Quid loquor? an ſolis domus Auſtria dimicat armis?
  His tantùm Cæſar nititur eſſe potens?
Hoc agat, hunc referat malè ſtrenuus alter honorem:
  Sic bellum, quo vel vincere turpe, gerat.
Auſtriacis proprius causâ ſuperare triumphus,
  Primum, iuſtitiam non violaſſe, decus:
Non hoc imminuunt clades. Sors cetera verſat,
  Nec ſemper causâ pro meliore facit.
Sic & qui domui putat huic ſeruire decorum,
  Iuſtitiam primùm faſque piumque colat.
Cura vel in bellis eſt illis maxima legum:
  Sectetur dominos hac quoque parte ſuos.
Nec tam quid gladius poſſit roburque furorque,
  Quàm quid iura ſinant, quid caueantque, ſciat.
Quid benè pugnando vincas, quod iure tueri
  Non poſſis? ineunt ſic ſua bella feræ.
Contemnes meliùs, quod honeſtat cauſa, periclum,
  Iuſtaque quæ noris, fortiùs arma geres.
Huc curas, Collalte, tuas, pulchroſque labores
  Et tantâ dignos nobilitate refers:
Huc ſpectant artes, animum quibus excolis, & te
  Venturis titulis muneribuſque paras.
Sola fremant annis alij iuuenilibus arma,
  Et diſcant quo ſint bella gerenda modo;
Quid ſibi depoſcat Maieſtas Cæſaris, hoſtis
  Quid violet, primus ſit tibi ſcire labor.
Fortis erat genitor: tu laudibus adde paternis
  Non ſolâ palmam poſſe referre manu.
Sic famæ captes primordia: bella deinde
  Pro domino reſtent ſi peragenda tuo,

Si

Si te vel Cæſar, vel natus Cæſaris olim
Ad ſua depoſcat iura tuenda ducem,
Tum bellatorem ſit cura referre parentem,
Mantua, vel qualis, dum caperetur, erat;
Vel qualis medios per cædes actus in hoſtes,
Corpora fulmineo ſtrata premebat equo.
Eſt tibi non impar patrio, nec laudibus iſtis
Spiritus, eſt qui pro Cæſare ſanguis eat.
Nec timor eſt, ne non venias inſtructus ad arma;
Sint licet à ſtudiis nunc aliena tuis.
Cognatæ tibi ſunt ab origine militis artes;
Quodque aliis vſus, hoc tibi ſtemma dedit.
Quis, genus heroum, longo quos ordine cenſes
Collaltos, belli fulmina, neſcit auos;
Seu Venetis (multa his Veneti felicia debent
Prælia) Cæſaribus ſeu placuere Duces?
At modò pugnatum ſatis eſt, ſatis enſis & ira
Peccarunt. Quæ non ſanguine fluxit humus?
Pax redeat. Pacem viduatæ ciuibus vrbes,
Et magnâ tenuis oppida parte cinis,
Cornibus & fractis Rhenus, totieſque cruentas
In mare Danubius voluere feſſus aquas,
Ipſe adeò pacem ſaturatus cladibus optat
Miles, & inuitâ ſuſtinet arma manu:
Militibus, Reges, populoque fauete precanti.
Publica nec careant pondere vota ſuo.
Eueniet. Quid tunc artes Collalte cruentas
Proderit, & ſæuum noſcere Martis opus?
Quis tum poſcentis certamina militis vſus,
Pars etiam quem nunc optima damnat, erit?
At tibi, qui ſtudiis animum quoque mitibus ornas,
Nec facere ad laudem ſola ſat arma putas;

Et vigilatorum pretium tum grande laborum,
  Et benè de populis quod merearis, erit,
Dum quibus in terris per bella ferociit, & iam,
  Quod priùs iniuſtè plebs tulit, ipſa facit,
Tu veteres iterùm mores, legeſque reduces,
  Et quæ curaſti diſcere, iura dabis.
Vrbibus atque iterùm ciues, & ciuibus vrbes
  Reſtitues, quæ nunc procubuere ſolo.
Sic tibi, quam miles non ſperet, gloria ſurget,
  Et melior, quàm qui ſanguine conſtat, honor:
Vtque voluptatis populo ſancita per orbem
  Fœdera, materies ſic tibi laudis erunt.
Macte animis: hoc ipſe vouet tibi Cæſar, & olim
  (Si tua, ſi quidquam publica vota valent.)
Auguſtæ cui fata domus, virtuſque paternos
  Cum meritis titulos, imperiumque parant.

ELE-

ELEGIA IX.

AD

LEOPOLDVM GVILIELMVM, ARCHIDVCEM AVSTRIÆ, &c.

Dum templi, quod Deiparæ immaculatè conceptæ Societas Iesu Louanij exstruit, per Comitem Isenburgicum primum lapidem poneret.

Vnâ manu faciebat opus, & alterâ tenebat gladium. 2. Esdræ 4.

QVisquis adest, faueat. Noua conditur omine fausto
  Cælicolûm Dominæ, Cælicolisque domus.
Ferte viri lapidem, subeat qui ritè paratam
  A magno positus Principe primus humum.
O lapis, auspiciis alios præiture secundis,
  Excipiat facili te bona terra sinu!
A te surgit opus, cui relligionis amantes
  Iniectas toties indoluere moras.
Vnde nouum studiâ pietas expectet in vrbe
  Momentum rebus præsidiumque suis.
Fortunate lapis, quamuis nec luce frueris,
  Nec medio illustris conspiciere tholo:
Hanc tamen inuideant tibi cetera marmora sortem,
  Exoptentque tuo delituisse loco.
Ipsi de cælo Diui, dum poneris, adsunt,
  Æthereæ Michaël gloria militiæ,

Et multo Quintinus adhuc à vulnere pulcher,
Cuius laurus obit sanguine sparsa caput,
Et sibi deuoti cui maxima cura Louanî
Petrus, & hac templum quisquis in vrbe tenet.
Gaudent, & talis nisi, te qui poneret, esset,
Certaret manibus ponere quisque suis.
Tu tamen ante alios, Grudiis cultissima semper,
Dignaque maiori semper honore coli,
Adsis ô! studiique tuo cùm nomine nostri
Huic lapidi inscriptas aspice, Virgo, notas.
Quodque tuo iunctum nomen legis, id quoque reddi
Clarum pro meritis perpetuumque velis.
Viuat, cumque tuâ Leopoldi gloria crescat,
Seu pax sit, seu, quod non cupit, arma gerat.
Austriacos decoret fastos vtrasque per artes,
Nec præstet titulis inferiora suis.
An pietate prior fuerit, quæratur, an armis:
Sed pietas palmam relligioque ferat.
Vtque places illi, placeat sic omnibus ille,
Et sit, vt est noster, posteritatis amor.
Quique suo metas in te non ponit amori,
Auxilij finem nesciat ille tui.
Quantò tu maior, tantò maiora repende:
Cùm tibi præstiterit plurima, plura ferat.
Viribus ille hostem; tu vince fauoribus illum,
Materiam studiis suppeditesque nouis.
Quæ tibi fundandis promptè deseruiit aris,
Sit felix, hosti nec toleranda manus.
Hoc primùm. Tum conatus bona prouehe nostros,
Et pia præsenti numine cœpta foue.
Sunt tibi sintque, precor, terris delubra Brabantis
Plurima, vix aliâ quot regione vides.

Si

Si tamen hoc primũ eſt, Grudiâ quod in vrbe dicandũ
  Sit tibi, non nihil hoc, Virgo, valere velis.
Sufficias animos: ne deſint cetera cures:
  Quodque tibi ſurgit, fac, citò ſurgat opus.

ELEGIA X.

AD

DIVVM LEOPOLDVM AVSTRIACVM.

Dum annuum eius feſtum Leopoldus Guilielmus Archidux Auſtriæ Bruxellis celebraret anno M. DC. IIL. XVII. *Kal. Decemb.*

FEſta dies rediit. Belgæ tibi ſacra paramus:
  Dexter ades ſacris, ô Leopolde, tuis.
Auſtria centenis tua nunc tibi ſupplicat aris:
  Hunc ſibi ſeu proprium vindicat illa diem.
Tota tibi eſt hodie: laudes tibi, votaque ſoluit,
  Suſpenditque tuis munera multa tholis.
Auſtria, pace tuâ, noſtra huius pars bona feſti eſt,
  Atque aliquid, tibi quo Belgica certet, habet.
Quem prece ſollicitas, eſt & cur inuocet illa,
  Quem colis, eſt & cur non minùs illa colat.
Olim tu fueras Leopoldo Principe felix:
  Heredem tanti nominis illa tenet.
Qui quod habet nomen, virtutibus ornat iiſdem,
  Per quas deliciæ tunc erat ille tuæ.
Tu fueras illius amor, tu maxima cura:
  Et nos huius amor, primaque cura ſumus.

Ille tibi recti datus est moderator & æqui :
Et nobis hic est, quod fuit ille tibi.
Pro te susceptos sua credidit ille labores
Commoda: pro nobis hunc vigilare iuuat.
Vt tibi prodesset, nil non tulit ille, suasque,
Queis tu gaudebas, esse putabat opes :
Huic quoque iucundum est, quodcumque est vtile nobis,
Hic quoque præponit commoda nostra suis.
Tu statuas Diui, & Diuum veneraris in illis,
Artificis finxit quas tibi docta manus :
Verior illius nobis obuênit imago :
Viuit apud Belgas, tu quod in ære vides.
Et tibi quam credis nunc illuxisse beatam,
Non felix nobis fulserit illa dies?
Tu cui solemnes soluis, non soluat honores
Belgica? cui tua fers, non sua vota ferat?
Dentur thura focis: peragat pia sacra sacerdos.
Quisquis ades, purâ concipe mente preces.
Et pete, donari cælo quam seruat, amatque
Principis effigiem, seruet, ametque diu.
Gaudeat & longùm, quo gaudet, præside rerum,
Et per quem sperat plurima, plura ferat.
Felicem videat felix, faustùmque redire
Sentiat hunc illi sæpè, sibique diem.
Fallor? an adiungit nostris sua vota? suique
Quod poscunt ipsi, poscit & ipse suis.
Exaudi, si digna petit, tantique clientis
Esse vera vanas, ô Leopolde, preces.
Ipsi commissis oriantur tempora Belgis,
Per te quæ populis acta fuere tuis.

Aurea

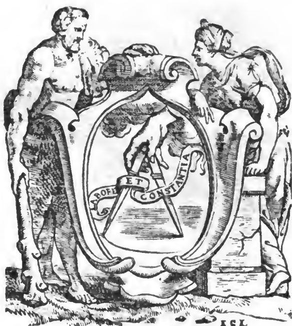
Aurea te dicunt illis regnante fuisse
  Sæcula. Felices, qui meruère frui!
Ardebat sæuis, vt nunc, Germania bellis;
  Sanguineis ibant Rhenus & Albis aquis.
Austria tuta fuit. Prostrauerat omnia Mauors:
  Auspiciis stabat Principis illa sui.
Pax erat. O vtinam per te nos illa reuisat,
  Solamen longis vna futura malis!
Vtque tibi est similis, qui Belgî flectit habenas,
  Sic simili simus conditione tuis.
Si licet, & tandem Superûm placauimus iras,
  Pax veniat: nullo restet ab hoste timor.
Alter secessit, secedat & alter ab armis,
  Tristia quæ nobis, nec sibi læta gerit.
Inter sê Eumenides pugnent, & Erinnyes atræ:
  Fœdera nos iungant, & socialis amor.
Ille quidem nobis dux est, quo sospite nullis
  Cedet, quantumuis Belgica pressa malis.
Huic animi, viresque, huic sunt, quibus arma repellat,
  Arma: sed inuitâ sustinet illa manu.
Pacis amat, quamuis belli sit factus ad artes:
  Hinc mauult famam nominis ire sui.
Altera non tanti, quæcumque est, esse videtur,
  Vt benè tot damnis gloria possit emi.
Augustus sanguis, Diuûm genus, Optime Princeps,
  A cuius pendet nostra salute salus,
Sic tibi contingant, quanti debentur, honores:
  Sic in longa tuum sæcula nomen eat:
Austriacos tua sic illustret gloria fastos,
  Vt tibi, quâ debet, quæritur illa viâ.
Ah miseri, quibus arma placet sic ferre, triumphis
  Vt possint ipsis illacrymare sui!

Qui ciues, hostem possint vt perdere, perdunt,
Et lucrum per non damna minora petunt.
Consule tu meliùs nobis, nullumque tuorum
Pulchrius esse tibi crede salute decus.
Hinc tibi, seu cogant hostes contendere bello,
Hinc tibi, seu pactâ pace, triumphus eat.
Sic illi, cuius tu reddis amabile nomen,
Et per te Belgæ gens cui cara sumus,
Sic tua te iungat virtus, sed serò, Parenti,
Et Superos adeas, quâ præiere, viâ.

Ad maiorem Dei gloriam.

LABORE
ET
CONSTANTIA
ICL

